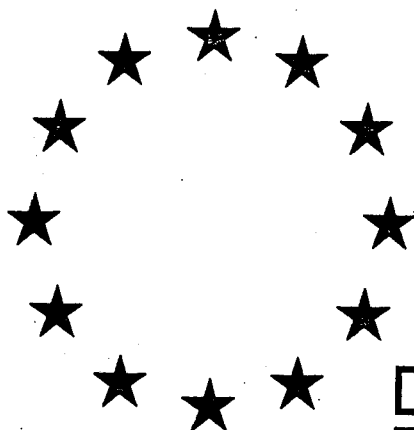

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

EUROPEAN COURT
OF HUMAN RIGHTS

**Case of Stran Greek Refineries
and Stratis Andreadis
v. Greece**

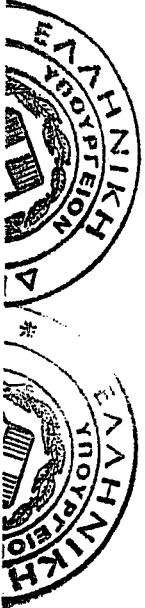
(22/1993/417/496)

Judgment

POUR COPIE CONFORME
STRASBOURG, le 9.12.94

LE GREFFIER DE LA COUR

Strasbourg, 9 December 1994

-
5. Holds that there has been a breach of Article 1 of Protocol No. 1;
6. Holds that the respondent State is to pay to the applicants, within three months:
- (a) for pecuniary damage: 116,273,442 (one hundred and sixteen million two hundred and seventy-three thousand four hundred and forty-two) drachmas, 16,054,165 (sixteen million fifty-four thousand one hundred and sixty-five) US dollars and 614,627 (six hundred and fourteen thousand six hundred and twenty-seven) French francs, plus simple interest at 6% from 27 February 1984 to the date of judgment (see paragraph 83 of the judgment);
- (b) for costs and expenses incurred in Strasbourg: £125,000 (one hundred and twenty-five thousand) sterling;
7. Dismisses the remainder of the claim for just satisfaction.

Done in English and in French, and delivered at a public hearing in the Human Rights Building, Strasbourg, on 9 December 1994.

Rolv RYSSDAL
President

Herbert PETZOLD
Acting Registrar

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

COURT (CHAMBER)

**CASE OF STRAN GREEK REFINERIES AND STRATIS
ANDREADIS v. GREECE**

(Application no. 13427/87)

JUDGMENT

STRASBOURG

09 December 1994

In the case of Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*,

The European Court of Human Rights, sitting, in accordance with Article 43 (art. 43) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ("the Convention") and the relevant provisions of Rules of Court A**, as a Chamber composed of the following judges:

Mr R. RYSSDAL, *President*,

Mr B. WALSH,

Mr R. MACDONALD,

Mr C. RUSSO,

Mr N. VALTICOS,

Mr S.K. MARTENS,

Mr R. PEKKANEN,

Mr F. BIGI,

Mr L. WILDHABER,

and also of Mr H. PETZOLD, *Acting Registrar*,

Having deliberated in private on 22 April and on 21 November 1994,

Delivers the following judgment, which was adopted on the last-mentioned date:

PROCEDURE

1. The case was referred to the Court by the European Commission of Human Rights ("the Commission") on 12 July 1993, within the three-month period laid down by Article 32 para. 1 and Article 47 (art. 32-1, art. 47) of the Convention. It originated in an application (no. 13427/87) against the Hellenic Republic lodged with the Commission under Article 25 (art. 25) by a Greek private limited company, Stran Greek Refineries, and the latter's sole shareholder, Mr Stratis Andreadis, on 20 November 1987. The second applicant died in 1989 and his son and heir, Mr Petros Andreadis, expressed the wish to continue with the application.

The Commission's request referred to Articles 44 and 48 (art. 44, art. 48) and to the declaration whereby Greece recognised the compulsory jurisdiction of the Court (Article 46) (art. 46). The object of the request was

* The case is numbered 22/1993/417/496. The first number is the case's position on the list of cases referred to the Court in the relevant year (second number). The last two numbers indicate the case's position on the list of cases referred to the Court since its creation and on the list of the corresponding originating applications to the Commission.

** Rules A apply to all cases referred to the Court before the entry into force of Protocol No. 9 (P9) and thereafter only to cases concerning States not bound by that Protocol (P9). They correspond to the Rules that came into force on 1 January 1983, as amended several times subsequently.

to obtain a decision as to whether the facts of the case disclosed a breach by the respondent State of its obligations under Article 6 (art. 6) of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1).

2. In response to the enquiry made in accordance with Rule 33 para. 3 (d) of Rules of Court A, the applicants stated that they wished to take part in the proceedings and designated the lawyer who would represent them (Rule 30).

3. The Chamber to be constituted included ex officio Mr N. Valticos, the elected judge of Greek nationality (Article 43 of the Convention) (art. 43), and Mr R. Ryssdal, the President of the Court (Rule 21 para. 3 (b)). On 25 August 1993, in the presence of the Registrar, the President drew by lot the names of the other seven members, namely Mr B. Walsh, Mr R. Macdonald, Mr C. Russo, Mr S.K. Martens, Mr R. Pekkanen, Mr F. Bigi and Mr L. Wildhaber (Article 43 in fine of the Convention and Rule 21 para. 4) (art. 43).

4. As President of the Chamber (Rule 21 para. 5), Mr Ryssdal, acting through the Registrar, consulted the Agent of the Greek Government ("the Government"), the applicants' lawyer and the Delegate of the Commission on the organisation of the proceedings (Rules 37 para. 1 and 38). Pursuant to the order made in consequence, the Registrar received the Government's memorial on 13 January 1994 and the applicants' memorial on 19 January. On 21 February the Secretary to the Commission informed the Registrar that the Delegate would submit his observations at the hearing.

5. In accordance with the President's decision, the hearing took place in public in the Human Rights Building, Strasbourg, on 19 April 1994. The Court had held a preparatory meeting beforehand.

There appeared before the Court:

- for the Government

Mr P. GEORGAKOPOULOS, Senior Adviser,	
Legal Council of State,	<i>Delegate of the Agent,</i>
Mrs K. GRIGORIOU, Legal Assistant,	
Legal Council of State,	<i>Counsel;</i>

- for the Commission

Mr C.L. ROZAKIS,	<i>Delegate;</i>
------------------	------------------

- for the applicant

Mr M. BELOFF, QC,	<i>Counsel,</i>
Mr P. MARTYR, solicitor,	
Mrs T. FOSTER, solicitor,	
Mr K.D. KERAMEUS, Professor of Law	
at Athens University,	<i>Advisers.</i>

The Court heard addresses by Mr Georgakopoulos, Mr Rozakis and Mr Beloff, and also their replies to its questions.

AS TO THE FACTS

I. CIRCUMSTANCES OF THE CASE

6. Stran Greek Refineries ("Stran") is a company currently in liquidation. Its registered address is in Athens and Mr Stratis Andreadis was its sole shareholder.

A. Background to the case

7. Under the terms of a contract concluded on 22 July 1972 with the Greek State, which at the time was governed by a military junta, Mr Andreadis undertook to construct a crude oil refinery in the Megara region, near Athens. The refinery was to be built, at an estimated cost of 76,000,000 US dollars, by a company which it was proposed to form, Stran Greek Refineries, of which the second applicant was to be the sole owner. All the latter's rights and obligations were to be automatically transferred to the company upon its incorporation.

The Government ratified the contract by Legislative Decree no. 1211/1972, published in the Official Gazette of 26 July 1972. Under Article 21 of the contract, the State undertook to purchase, not later than 31 December 1972, a plot of land in Megara suitable for the construction of the refinery. On 27 July 1972, by a Royal Decree (no. 450), issued pursuant to Legislative Decree no. 2687/1953 on "the Investment and Protection of Capital Funds from Abroad", the State authorised Mr Andreadis to import 58 million US dollars to finance the scheme.

8. However, the project stagnated because the State failed to fulfil its obligation. On 28 November 1973 the Ministers of Industry and Agriculture announced at a press conference in Megara the Government's decision to return to the proprietors the land which had already been expropriated in accordance with Article 21 of the contract. The following day the Megara police ordered that the work should cease.

In December 1973 Stran protested to the relevant authorities and sought permission to proceed with the work. On 27 February 1974 it even issued an extra-judicial summons inviting the State to ratify the purchase of the land in question, but the State refused to revoke the police order prohibiting the continuation of the work.

9. Once democracy had been restored, the Government took the view that the contract and Decree no. 450 were prejudicial to the national economy; they relied on Article 2 para. 5 of Law no. 141/1975 on the termination of preferential contracts (*kharistikies symvasseis*) concluded under the military regime (1967-74). This Law, which was enacted by special authorisation under the 1975 Constitution (Article 107 - see paragraph 24 below), possessed superior force.

The applicants did not respond to a proposal addressed to them by the Minister for Co-ordination on 19 November 1975 inviting them to enter negotiations for the revision or termination of the contract. Accordingly, a ministerial committee on the economy terminated the contract on 14 October 1977. The applicants did not challenge this decision in the courts.

B. The proceedings in the Athens Court of First Instance

10. Prior to the termination of the contract, Stran had incurred expenditure in connection with the scheme. In particular, it had concluded contracts for the supply of goods and services with foreign and Greek undertakings and had taken out loans.

A dispute then arose between Stran and the State. On 10 November 1978 Stran brought an action (*anagnoristiki agogi*) in the Athens Court of First Instance for a declaration that the State should pay it compensation in the amounts of 251,113,978 drachmas, 22,799,782 US dollars and 877,466 French francs. It argued that the State had been in breach of its obligations during the period of validity of the contract, in particular in so far as it had, since 27 November 1973, prohibited the continuation of work on the construction of the refinery at Megara and had not, since 9 February 1974, taken any steps to expropriate the land required for that construction. It also sought the return of a cheque for 240 million drachmas which it had lodged with the Ministry of the National Economy as security for the proper performance of the contract; it further claimed reimbursement of the commission and the fiscal stamp fee paid to the Commercial Bank of Greece.

The State challenged the jurisdiction of the court. It contended that the dispute should be referred to arbitration in accordance with Article 27 of the contract, the relevant paragraphs of which were worded as follows:

"1. Any difference, dispute or disagreement arising between the State and the Concessionaire as to the application of this Agreement and relative to the interpretation of the terms and conditions thereof and the extent of the rights and obligations deriving therefrom shall be resolved exclusively by arbitration by three arbitrators according to the following procedure, no other arbitration agreement being required.

...

9. The arbitration award shall be definite, final and irrevocable, and shall constitute an enforceable instrument requiring no further action for enforcement or any other formality. It shall be liable to no ordinary or extraordinary judicial remedies, nor shall it be subject to cancellation or suspension before ordinary courts of justice. The party failing to comply with the provisions of the arbitration award shall be obligated to make good any and all damage (*damnum emergens* or *lucrum cessans*) caused to the other party."

11. In a preliminary decision (no. 13910/1979) of 29 September 1979, the Athens Court of First Instance rejected the State's main submission. It held that the arbitration clause concerned solely the settlement of disputes arising from the performance of the contract and not the failure of one of the parties to perform the contract. It found further that the ministerial committee on the economy had terminated the contract in issue in its entirety (see paragraph 9 above) which had the effect of rendering the arbitration clause void as it was not an autonomous provision. In addition, the court dismissed the State's argument that two of the conditions subsequent contained in the contract, namely the lodging of a cheque as security and the payment of the second part of the minimum capital, had not been satisfied. Finally, the court ordered additional investigative measures, including the hearing of five witnesses, in order to determine the existence and extent of the damage alleged by Stran.

C. The arbitration proceedings

12. On 12 June 1980 the State filed an arbitration petition and appointed an arbitrator. It requested the arbitration court to declare that all the claims for compensation against the Greek State lodged by Stran in the Athens Court of First Instance (see paragraph 10 above) were unfounded.

In its memorial of 28 June 1980 Stran - which had appointed a professor of law at Athens University as arbitrator - maintained primarily that the arbitration court lacked jurisdiction and requested that the arbitration be stayed until the proceedings instituted on 10 November 1978 had been concluded; in the alternative and in order to rebut the State's arguments on the merits, it referred the arbitrators to its pleadings in the Athens Court of First Instance.

13. The arbitration court was constituted on 3 July 1980; its president was chosen jointly by the two other arbitrators (Article 27 para. 3 of the contract). It made its award on 27 February 1984.

It found that it had jurisdiction in that, in its view, the disputes arising from the total failure to perform the contract were also subject to arbitration, which was not restricted to those deriving from non-performance of individual clauses as had been argued by the State. The wording of the arbitration clause in Article 27 (see paragraph 10 above) was sufficiently general and clear to rule out such distinctions.

On the merits, the arbitration court relied on the evidence adduced by the parties before the Athens Court of First Instance on 10 November 1978 (see paragraph 10 above). It found that responsibility for the losses sustained by Stran was shared - 70% for the State and 30% for the company. The latter had commenced work on land which had been the subject of a contested expropriation order and without first obtaining the necessary planning permission. It therefore held Stran's claims to be well-founded in an amount

not exceeding 116,273,442 drachmas, 16,054,165 US dollars and 614,627 French francs, plus interest at 6% from 10 November 1978; however, this reference to interest did not appear in the operative part of the decision. Finally, the court declared that the State was unlawfully retaining the cheque lodged as security (see paragraph 10 above).

14. On 24 July 1984 the applicant company sought an order from the Athens Court of First Instance requiring the State to return the security, but the court stayed the proceedings pending the conclusion of those instituted on 10 November 1978 (see paragraph 10 above).

D. The appeals against the arbitration award of 27 February 1984

1. In the Athens Court of First Instance

15. On 2 May 1984 the State had asked the Athens Court of First Instance to set aside the arbitration award of 27 February 1984.

It argued that the arbitration court had lacked jurisdiction to hear disputes arising from the contract in issue and Stran's financial claims against the State. In the alternative, it affirmed that the contracting parties had intended to limit the jurisdiction of the arbitration court to disputes concerning the performance and interpretation of the clauses of the contract and the scope of the rights and duties deriving therefrom; its jurisdiction could not therefore extend to disputes relating to the total failure to perform the contract. It followed that the dispute in question was a matter for the ordinary civil courts, as the Athens Court of First Instance had recognised in its judgment no. 13910/1979. In the further alternative, the State argued that the arbitration court's lack of jurisdiction was confirmed by the fact that Stran's claims against it had become statute-barred following the termination of the contract. Finally, it stressed the declaratory nature of the action brought by Stran on 10 November 1978 (see paragraph 10 above).

16. In a judgment (no. 5526/1985) of 21 April 1985 the Athens court dismissed the State's application, holding that the decision terminating the contract had not rendered the arbitration clause void. That clause continued to produce its effects in relation to disputes which had arisen during the period of validity of the contract.

17. On 19 December 1986 the applicant company withdrew its first action in the Athens Court of First Instance (see paragraph 9 above), but sought to pursue its action for the return of the cheque lodged as security (see paragraph 14 above).

When this action was heard in the Athens Court of First Instance, on 6 February 1987, the State, relying on Article 294 of the Code of Civil Procedure, opposed the discontinuance of the first action. It maintained that the latter action would have resulted in a finding unfavourable to Stran and that the State thus had a legitimate interest in seeking a final decision.

However, the court again stayed the proceedings (decision no. 2877/1987) on account of the appeal on points of law which was pending (see paragraph 19 below).

2. In the Athens Court of Appeal

18. In a judgment (no. 9336/1986) of 4 November 1986, the Athens Court of Appeal, basing its decision on the same grounds, upheld the judgment of 21 April 1985.

It ruled, *inter alia*:

"In modern Greek legislation the principle of the autonomy of an arbitration clause in relation to the contract prevails. The termination of the contract, for whatever reason, does not bring an end to the power of the arbitrators designated to hear disputes which have arisen during the period of validity of the contract ... The decision of the ministerial committee on the economy did not annul the arbitration clause contained in Article 27 of the contract and, accordingly, it does not preclude the arbitrators from examining the merits of the dispute."

3. In the Court of Cassation

19. On 15 December 1986 the State appealed to the Court of Cassation.

The hearing was initially set down for 4 May 1987, but on that date it was postponed to 1 June 1987 at the State's request, on the ground that a draft law concerning the case in question was before Parliament.

In reply to a question put by the European Court at the hearing on 19 April 1994, the applicants' lawyer maintained that the Court of Cassation's judge-rapporteur had sent his opinion, which had been favourable to the applicants' arguments, to the parties before 4 May and this affirmation was not disputed by the Government.

20. On 22 May 1987 Parliament enacted Law no. 1701/1987 on "the compulsory participation of the State in private undertakings ... and the redemption of shares", which entered into force upon its publication in the Official Gazette of 25 May 1987. This Law dealt principally with the renegotiation of a concession for the prospecting for and extraction of oil and natural gas in an area of the Sea of Thrace. However, Article 12 of the Law was worded as follows:

"1. The true and lawful meaning of the provisions of Article 2 para. 1 of Law no. 141/1975 concerning the termination of contracts entered into between 21 April 1967 and 24 July 1974 is that, upon the termination of these contracts, all their terms, conditions and clauses, including the arbitration clause, are *ipso jure* repealed and the arbitration tribunal no longer has jurisdiction.

2. Arbitration awards covered by paragraph 1 shall no longer be valid or enforceable.

3. Any principal or ancillary claims against the Greek State, expressed either in foreign or local currency, which arise out of the contracts entered into between 21 April 1967 and 24 July 1974, ratified by statute and terminated by virtue of Law no. 141/1975, are now proclaimed time-barred.

4. Any court proceedings at whatever level pending at the time of the enactment of this statute, in respect of claims within the meaning of the preceding paragraph, are declared void."

21. On 10 July 1987, after hearing the opinion of the judge-rapporteur calling for the appeal to be dismissed, the First Division of the Court of Cassation delivered its judgment (no. 1387/1987). It held that Article 12 was unconstitutional on the following grounds:

"...

Not only does [Article 107] of the Constitution confer superior force on Law no. 141/1975, but it also prohibits subsequent amendments or additions thereto, or even authoritative interpretation thereof, in the form of ordinary legislation. The purpose of that superior force and of the provision in the Constitution requiring that a single law be enacted once and for all within three months of the entry into force of the Constitution was to ensure legislative stability and international confidence for investments in Greece. This opinion is based on the only possible meaning to be attributed to the expression 'single law to be enacted once and for all' and on the ease with which the said provision would be flouted if amendments, additions or authoritative interpretation of that law were allowed ...

It follows that ... the provisions of Article 12 of Law no. 1701/1987 which purport to provide an authoritative interpretation of and to amend and supplement Article 2 para. 1 of Law no. 141/1975 and which were enacted after the expiry of the time-limit laid down in Article 107 para. 2 of the Constitution are contrary to that instrument. In accordance with Article 93 para. 4 of the Constitution the court is therefore precluded from applying them. The Division refuses to apply unconstitutional provisions and, pursuant to Article 563 para. 2 of the Code of Civil Procedure, holds that it is bound to refer the case to the Court of Cassation sitting in plenary session ..."

22. The hearing in the Court of Cassation sitting in plenary session opened on 19 November 1987, but as a result of the death of one of its members Stran sought a new hearing, which was held on 25 February 1988.

The Court of Cassation delivered its judgment (no. 4/1989) on 16 March 1989. It observed, *inter alia*:

"... [The Constitution] provides for the enactment of 'a single law to be enacted once and for all' which by definition possesses superior force inasmuch as it may be neither supplemented nor amended by ordinary legislation ... However, the prohibition on supplementing or modifying the content of [such] laws does not mean that they may never be interpreted. The fact that they are *sui generis*, which gives them precedence over ordinary legislation, ... does not preclude their interpretation where the circumstances so require. The purpose of such interpretation is not to amend the substance of the law interpreted, but to clarify its original meaning and to resolve disputes that have arisen in connection with its application or which may do so in the future. [The need for such interpretation] will ultimately be determined by the court which will have to ascertain whether the meaning of the law interpreted actually gave rise to doubts justifying the intervention of the legislature ... Accordingly, the interpretation of Law no. 141/1975 is not contrary to the Constitution merely because it is a law of superior rank. It must nevertheless be determined, on the one hand, whether the interpretation was necessary in the specific case and, on the other, whether the non-interpretative provisions of this Law, which have a bearing on the solution of the case in issue, are contrary to the Constitution ... The wording [of

Article 2 para. 5 of Law no. 141/1975] lacks clarity and creates doubt as to whether the arbitration clause survives the termination of the contract ... and as to the jurisdiction of the arbitration court. In the instant case doubt first arose in the course of the proceedings brought by [the applicants] in the ordinary civil court and again - following the preliminary decision of the Athens Court of First Instance - when those proceedings had been discontinued and recourse was had to arbitration, where diametrically opposed arguments were put forward ... Irrespective of those doubts, the main issue is the acceptance or rejection of the principle of the autonomous character of the arbitration clause and of its scope. For a long time this matter has been the subject of significant differences of opinion in international case-law and among legal writers. In some countries the principle of the survival of the clause to resolve disputes arising prior to the termination of contracts ... prevails. In other countries the dominant view is that termination of the contract entails the annulment of the clause and therefore the referral of all the disputes to the ordinary courts. In other countries again, the accepted view is that the autonomous character of the arbitration clause operates only in respect of certain types of dispute. It was therefore necessary to provide an interpretation of Law no. 141/1975 and that interpretation resolved the problem for the purposes of Greek law by opting for the annulment of arbitration clauses ... and the removal of jurisdiction from the arbitration court. The fact that the intervention of the legislature occurred ... five days before the hearing in the First Division of this Court and following a previous adjournment does not mean that it was not necessary and does not render it contrary to Article 26 paras. 1 and 3 and Articles 77 and 87 of the Constitution. The dispute in question provided the opportunity to resolve a problem which had already arisen. Consequently, it cannot be concluded that, in giving such an interpretation in this case, the legislature interfered with the jurisdiction of the ordinary courts and usurped that jurisdiction. It follows that, contrary to the finding of the First Division, Article 12 para. 1 of Law no. 1701/1987 is not in breach of the Constitution ..."

The Court of Cassation took the view that paragraph 2 of Article 12 was not unconstitutional as it essentially supplemented paragraph 1 and sought to deprive of effect any arbitration awards that were made after the termination of contracts and that would not have been made if the meaning of Law no. 141/1975 had been clarified in time. In addition, the court refused to examine the constitutionality of paragraph 3, finding that it had no bearing on the case before it. Finally, it held that the adoption of paragraph 4 shortly before the hearing purported to remove from the courts the possibility of determining the validity of the contested award. That provision therefore violated the principle of the separation of powers.

23. The Court of Cassation remitted the case to the First Division which, on 11 April 1990, quashed the Court of Appeal's judgment of 4 November 1986 (see paragraph 18 above) and declared void the arbitration award of 27 February 1984 (see paragraph 13 above).

II. RELEVANT DOMESTIC LAW

A. The Constitution

24. The following provisions of the 1975 Constitution are relevant here:

Article 77

- "1. The authentic interpretation of the laws shall rest with the legislative power.
2. A law which is not truly interpretative shall enter into force only as of its publication."

Article 93 para. 4

"The courts shall be bound not to apply laws, the contents of which are contrary to the Constitution."

Article 107

"1. Legislation of higher formal rank enacted before 21 April 1967 pertaining to the protection of foreign capital shall continue to possess such rank and shall be applicable to capital imported henceforth.

2. A single law to be enacted once and for all within three months of the date of the entry into force of this Constitution shall specify the terms and the procedure for the termination or revision of preferential administrative agreements or measures concluded or promulgated between 21 April 1967 and 23 July 1974 pursuant to Legislative Decree no. 2687/1953, in so far as such agreements or measures concern the investment of foreign capital ..."

According to legal writers, the reference in Article 107 of the Constitution to Legislative Decree no. 2687/1953 - which provides, *inter alia*, that arbitration is to constitute the sole means of resolving disputes concerning foreign investment - confers constitutional status on such arbitration (Introduction to Greek Law, edited by K.D. Kerameus and P.J. Kozyris, Deventer/Athens, Kluwer/Sakkoulas, 1988, p. 263).

B. The Code of Civil Procedure

25. The Code of Civil Procedure provides, *inter alia*, as follows:

Article 294

"The plaintiff may withdraw the action without the consent of the defendant before the latter has filed pleadings on the merits of the case. He may not so withdraw at a later stage if the defendant objects to the withdrawal on the ground that he has a legitimate interest in the proceedings being concluded by a final decision."

Article 295 para. 1

"The effect of the withdrawal of the action is that it shall be deemed never to have been brought ..."

The VIIth section of the Code of Civil Procedure (Articles 867-903) deals with arbitration. The relevant provisions are as follows:

Article 893 para. 2

"The arbitrator ... shall, unless stipulated otherwise in the arbitration clause, file the original of the arbitration award with the registry of the Court of First Instance within whose jurisdiction the decision was given ..."

Article 895

"1. The ordinary remedies do not lie against arbitration awards.

2. The arbitration agreement may specify an appeal against the arbitration award before different arbitrators ..., but it must at the same time define the conditions, the time-limit and the procedure to be followed for the exercise of such a remedy and for the decision thereon."

Article 896

"If the arbitration agreement does not specify the appeal provided for in Article 895 para. 2 or if the time-limit for filing such an appeal has expired, the arbitration award shall become final ..."

Article 897

"The arbitration award may be annulled, in whole or in part, only by judicial decision and on the following grounds:

- (1) where the arbitration agreement is void;
 - (2) where it was made after the arbitration agreement had ceased to be valid;
 - (3) where the arbitrators were designated in breach of the terms of the arbitration agreement or of the statutory provisions ...;
 - (4) where the arbitrators exceeded the powers attributed to them under the arbitration agreement or by statute;
 - (5) where the provisions of Articles 886 para. 2, 891 and 892 have been infringed;
 - (6) where it is contrary to public policy and morality;
 - (7) where it is incomprehensible or where it contains contradictory provisions;
- ..."

Article 904

"1. Enforcement may be effected solely pursuant to an enforceable decision.

2. The following decisions shall be enforceable:

...

(b) arbitration awards;

..."

Article 918

"1. Enforcement may be effected solely on the basis of the copy of the enforceable decision bearing the stamp conferring authority to execute ...

2. Endorsement with the stamp conferring authority to execute shall be effected:

...

(d) in respect of arbitration awards by the judge of the First Instance Court ...;

..."

C. Law no. 141/1975 "on ... the revision or revocation of agreements ... concluded during the dictatorship period"

26. Law no. 141/1975, which was enacted pursuant to Article 107 para. 2 of the Constitution, made possible the revision or revocation of any administrative measure of ratification, issued between 21 April 1967 and 23 July 1974, and any contract concluded by the State during that period with a legal or a natural person and concerning the investments governed by Legislative Decree no. 2687/1953. Such measures or contracts were to be revised or terminated where they were incompatible with the Constitution or other laws or contrary to morality, and prejudicial to the interests of the State, consumers and the national economy.

The contracts were to be terminated where it proved impossible to revise them in their entirety. Termination could be effected at the written request of the person concerned or unilaterally by the ministerial committee on the economy.

Article 2 para. 5 of the Law described the consequences of termination in the following terms:

"Following the termination of a contract ... the special privileges and agreements shall cease to have effect and the undertaking or investment shall be subject to the ordinary laws governing ordinary undertakings and investments ..."

PROCEEDINGS BEFORE THE COMMISSION

27. Stran Greek Refineries and Mr Stratis Andreadis applied to the Commission on 20 November 1987. They maintained that there had been a breach of Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention inasmuch as they had not had a fair trial within a reasonable time. They claimed further that as a result of the length and the dilatory nature of the proceedings and of the provisions of Article 12 of Law no. 1701/1987 their right of property guaranteed under Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1) had been infringed.

28. The Commission declared the application (no. 13427/87) admissible on 4 July 1991. In its report of 12 May 1993 (Article 31) (art. 31), it expressed the following opinion:

(a) that there had been a violation of Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention as regards the right to a fair trial (unanimously), but not as regards the length of the proceedings (twelve votes to two);

(b) that there had been a violation of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1) (unanimously).

The full text of the Commission's opinion and of the two separate opinions contained in the report is reproduced as an annex to this judgment*.

FINAL SUBMISSIONS TO THE COURT

29. In their memorial the Government asked the Court:

"[to declare] the application by Stran Greek Refineries ... inadmissible, on the one hand, and [in addition that there had been] no violation of the rights of the applicants as protected by Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention ... and Article 1 of the First Protocol (P1-1)".

30. The applicants requested the Court to hold:

"(1) that there has been a violation of Article 6 para. 1 (art. 6-1) as regards the applicants' right to a fair hearing by a tribunal;

(2) that there has been a violation of Article 6 para. 1 (art. 6-1) as regards observance of the reasonable time requirement;

(3) that there has been and continues to be a breach of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1);

(4) that the respondent State is to pay the applicants ... the amount claimed as just satisfaction".

AS TO THE LAW

I. THE GOVERNMENT'S PRELIMINARY OBJECTION

31. The Government maintained that the applicants had failed to exhaust domestic remedies. If the Athens Court of First Instance were to dismiss the application to withdraw filed by the applicants on 19 December 1986 (see paragraph 17 above), the examination of the action that they had brought on 10 November 1978 would proceed and they would then be in a position to plead the incompatibility with the Constitution and the Convention of Article 12 para. 3 of Law no. 1701/1987, the constitutionality of which had not been determined by the plenary Court of Cassation (see paragraph 22 above). If, on the other hand, the Court of First Instance allowed that application, there was nothing to prevent the applicants from

* Note by the Registrar. For practical reasons this annex will appear only with the printed version of the judgment (volume 301-B of Series A of the Publications of the Court), but a copy of the Commission's report is obtainable from the registry.

bringing a new action based on the same complaints; domestic law, in particular Articles 4, 5, 20 para. 2, 28 and 93 para. 4 of the Constitution afforded them sufficient legal protection.

32. The Court reiterates that it takes cognisance of preliminary objections in so far as the State in question has already raised them, at least in substance and with sufficient clarity, before the Commission, in principle at the stage of the initial examination of admissibility.

33. Before the Commission, the Government contended essentially that the applicants ought to have instituted administrative proceedings in 1977 against the decision of the ministerial committee on the economy of 14 October 1977 terminating the contract. The Commission dismissed this objection on the ground that the Government had not shown that such proceedings would have afforded redress in any way whatsoever for the entry into force of Law no. 1701/1987, its application to the applicants or for the length of the proceedings before the national courts.

34. In their memorial to the Court, the Government referred to the following extract from their additional observations of 6 May 1991 on the admissibility of the application: the applicants "chose to pursue their claims under a procedure ... which is not provided for in the Greek legal system - arbitration - and the application is accordingly inadmissible because they have failed to exhaust the statutory remedies available to them in cases of this nature".

35. Such an assertion cannot suffice, in the Court's view, to sustain the objection raised by the Government at this stage of the proceedings. When a State relies on the exhaustion rule, it must indicate with sufficient clarity the effective remedies to which the applicants have not had recourse; in this area it is not for the Convention bodies to cure of their own motion any shortcomings or lack of precision in respondent States' arguments (see, among many other authorities, the *Barberà, Messegue and Jabardo v. Spain* judgment of 6 December 1988, Series A no. 146, p. 27, para. 56).

Moreover, the Court notes that it was the Government that initially contested the jurisdiction of the ordinary courts and opted for arbitration as a means of resolving the dispute (see paragraphs 10 and 12 above).

36. There is therefore estoppel in respect of the preliminary objection.

II. ALLEGED VIOLATIONS OF ARTICLE 6 PARA. 1 (art. 6-1) OF THE CONVENTION

37. The applicants alleged two violations of Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention, which provides as follows:

"In the determination of his civil rights and obligations ..., everyone is entitled to a fair ... hearing within a reasonable time by [a] ... tribunal ..."

In the first place the adoption of Article 12 of Law no. 1701/1987 and its application in their case by the Court of Cassation had, they maintained, deprived them of a fair

trial. Secondly, the length of the proceedings to determine the validity of the arbitration award of 27 February 1984 had exceeded a "reasonable time".

A. Applicability of Article 6 para. 1 (art. 6-1)

38. At the hearing the Government denied that Article 6 (art. 6) was applicable in the instant case. In their opinion, the subject of the "contestation" (dispute) before the national courts had been the validity of the arbitration clause and consequently that of the arbitration award itself. It had not therefore concerned a "civil right" within the meaning of Article 6 (art. 6). The clause in question had been a privilege accorded within a very specific legislative context and had dealt exclusively with the contractual relations between the military regime and the applicants.

In order for such relations to produce legal effects they had to be ratified by an ad hoc law, in this case Legislative Decree no. 1211/1972 (see paragraph 7 above). In addition, all the legislation on foreign investments in Greece (see paragraph 7 above) pursued a public interest aim, namely the economic development of the country.

39. According to the Court's case-law, the concept of "civil rights and obligations" is not to be interpreted solely by reference to the respondent State's domestic law. Article 6 para. 1 (art. 6-1) applies irrespective of the status of the parties, of the nature of the legislation which governs the manner in which the dispute is to be determined and of the character of the authority which has jurisdiction in the matter; it is enough that the outcome of the proceedings should be decisive for private rights and obligations (see, among many other authorities, the *Allan Jacobsson v. Sweden* judgment of 25 October 1989, Series A no. 163, p. 20, para. 72).

40. The Court observes that following the termination of the contract concluded between them and the Greek State, the applicants brought an action in the Athens Court of First Instance for a declaration that the State should reimburse them in respect of the expenditure which they had incurred up to that point in connection with the performance of the contract (see paragraph 10 above). Their claim, which was essentially one for damages, was based mainly on the allegation that the State had already been in breach of its obligations under the contract before its termination. Their claim in the arbitration proceedings had a similar basis. The arbitration court allowed the applicants' claims in part (see paragraph 13 above) by a decision which was final, irrevocable and enforceable both under the terms of the contract itself (Article 27 para. 9 of the contract - see paragraph 10 above) and by virtue of Greek law (Article 904 of the Code of Civil Procedure - see paragraph 25 above).

The Court notes that the applicants' right under the arbitration award was "pecuniary" in nature, as had been their claim for damages allowed by the arbitration court. Their right to recover the sums awarded by the arbitration

court was therefore a "civil right" within the meaning of Article 6 (art. 6), whatever the nature, under Greek law, of the contract between the applicants and the Greek State (see, *mutatis mutandis*, the Editions *Périscope v. France* judgment of 26 March 1992, Series A no. 234-B, p. 66, para. 40). It follows that the outcome of the proceedings brought in the ordinary courts by the State to have the arbitration award set aside was decisive for a "civil right".

41. Article 6 para. 1 (art. 6-1) is accordingly applicable.

B. Compliance with Article 6 para. 1 (art. 6-1)

1. Fair trial

42. The applicants claimed that they had been deprived of a fair trial and even of their right of access to a court. They relied in particular on the *Golder v. the United Kingdom* judgment of 21 February 1975 (Series A no. 18).

By enacting and applying in respect of the applicants Article 12 of Law no. 1701/1987, the State had effectively removed jurisdiction from the courts called upon to determine the validity of the arbitration award and prevented any proper judicial investigation of the subject of the dispute. Such an interference was, in the words of the *Golder* judgment, "indissociable from a danger of arbitrary power" and repugnant to the general principles of international law and the notion of the rule of law inherent in the Convention. The State had determined by legislative action a case in which it was a party. "Legislative *legerdemain*" had resulted in wholesale inequality of arms in the proceedings in issue.

43. The Government contested this view. Parliament, the source of all power, was fully justified in interpreting authoritatively the laws which it enacted where they were ambiguous. Moreover, the power to do this was expressly conferred on it by Article 77 of the Constitution. Clearly such an interpretation applied to all existing cases, irrespective of whether they were pending before the courts, because it did not introduce new rules and did not amend the provision in question, but merely clarified its true meaning.

Such intervention by the legislature could not be regarded as unlawful interference with the power of the judiciary especially where the latter had at its disposal the means necessary to ensure that there was no arbitrariness. That was the position in the Greek legal system. Article 93 of the Constitution prohibited the courts from applying laws whose content was contrary to that instrument. In the present case, when Article 12 of Law no. 1701/1987 came into force, the dispute concerning the validity of the arbitration award was still pending in the Court of Cassation. That court could therefore ascertain whether the conditions justifying the authoritative

interpretation by the legislature of Law no. 141/1975 obtained and whether that interpretation infringed the principle of the separation of powers.

44. The Court takes the view that the proceedings subsequent to the entry into force of Law no. 1701/1987, when the case was pending in the Court of Cassation, are of decisive importance for the purposes of its investigation. However, in order to assess whether the applicants had a fair trial in that court, it is necessary to take account of the earlier proceedings, what was at stake in those proceedings and the attitude of the parties.

The dispute, which was brought before the Athens Court of First Instance by the applicants on 10 November 1978 (see paragraph 10 above), concerned their claim that they were entitled to compensation since the State had already been in breach of its obligations under the contract before its termination. It was referred to the arbitration court on the initiative of the State, which had maintained that the arbitration clause was still valid and had challenged the jurisdiction of the ordinary courts on that basis (see paragraph 10 above).

The applicants, albeit in the alternative, accepted the jurisdiction of the arbitration court and, when the latter court had partly allowed their claim, clearly showed that they intended to abide by its decision (see paragraph 17 above). The State, however, then changed course by bringing the dispute before the ordinary civil courts, before which it contested on this occasion the validity of the arbitration clause and, consequently, that of the award (see paragraphs 15 and 18 above).

The enactment by Parliament of Law no. 1701/1987 indisputably represented a turning-point in the proceedings, which up to that point had gone against the State.

45. The Government contended that it had been necessary to enact the Law in question on account of the differing opinions of eminent professors of law, contradictory judicial decisions, the formulation of dissenting opinions by judges and the attitude of the parties, who had changed their stances on the validity of the arbitration clause alternately. The growing debate and public policy reasons had thus made it necessary to clarify the intention of the legislature on this question by providing an authoritative interpretation - even twelve years on - of Law no. 141/1975. The democratic legislature had been under a duty to eradicate from public life the residual traces of measures taken by the military regime. Mr Andreadis had been a giant of the economy and the scheme that he had envisaged had at the time been on a huge scale for a country the size of Greece. Moreover, the announcement of the scheme had led, before the fall of the military regime, to one of the largest anti-dictatorship demonstrations.

46. The Court does not question the Government's intention to act in response to the Greek people's concern that democratic legality be re-established.

However, by rejoining the Council of Europe on 28 November 1974 and by ratifying the Convention, Greece undertook to respect the principle of the rule of law. This principle, which is enshrined in Article 3 of the Statute of the Council of Europe, finds expression, *inter alia*, in Article 6 (art. 6) of the Convention. That provision secures in particular the right to a fair trial and sets out in detail the essential guarantees inherent in this notion as applied to criminal proceedings. As regards disputes concerning civil rights and obligations, the Court has laid down in its case-law the requirement of equality of arms in the sense of a fair balance between the parties. In litigation involving opposing private interests, that equality implies that each party must be afforded a reasonable opportunity to present his case - under conditions that do not place him at a substantial disadvantage *vis-à-vis* his opponent (see the *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands* judgment of 27 October 1993, Series A no. 274, p. 19, para. 33).

47. In this connection, the Court has had regard to both the timing and manner of the adoption of Article 12 of Law no. 1701/1987. Shortly before the hearing in the Court of Cassation, which had initially been set down for 4 May 1987, and after the parties had received the opinion of the judge-rapporteur recommending the dismissal of the State's appeal, the State sought the adjournment of the hearing on the ground that a draft law concerning the case was before Parliament (see paragraph 19 above).

This draft law was adopted on 22 May 1987 and entered into force on 25 May after its publication in the Official Gazette (see paragraph 20 above). The hearing was held on 1 June (see paragraph 19 above). Moreover, while Law no. 1701/1987 was principally concerned with the renegotiation of the terms of a contract relating to the prospecting for and extraction of oil and gas - likewise concluded during the dictatorship between the State and companies other than Stran -, Article 12 was an additional provision to that law and was in reality aimed at the applicant company - although the latter was not mentioned by name (see paragraph 20 above).

The Court is fully aware that in order to meet the pressing needs of urgent legislation and to avoid the delays of the legislative machinery, legislatures nowadays often deal with similar matters in the same law.

It is nevertheless an inescapable fact that the legislature's intervention in the present case took place at a time when judicial proceedings in which the State was a party were pending.

48. The Government sought to play down the effect of this intervention. In the first place the applicants could have requested a further adjournment of the hearing to give them more time to prepare their case. Secondly, paragraph 2 of Article 12 was not an autonomous provision and did not in itself render the arbitration award void, because it presupposed judicial examination of the nullity provided for in paragraph 1. Finally, the applicants had had the opportunity to put forward their arguments before the

First Division of the Court of Cassation, which had heard the case on its merits in the light of the decision of the plenary court.

49. The Court is not persuaded by this reasoning. The requirement of fairness applies to proceedings in their entirety; it is not confined to hearings *inter partes*. There can be no doubt that in the instant case the appearances of justice were preserved, and indeed the applicants did not complain that they had been deprived of the facilities necessary for the preparation of their case.

The principle of the rule of law and the notion of fair trial enshrined in Article 6 (art. 6) preclude any interference by the legislature with the administration of justice designed to influence the judicial determination of the dispute. The wording of paragraphs 1 and 2 of Article 12 taken together effectively excluded any meaningful examination of the case by the First Division of the Court of Cassation. Once the constitutionality of those paragraphs had been upheld by the Court of Cassation in plenary session, the First Division's decision became inevitable.

50. In conclusion, the State infringed the applicants' rights under Article 6 para. 1 (art. 6-1) by intervening in a manner which was decisive to ensure that the - imminent - outcome of proceedings in which it was a party was favourable to it. There has therefore been a violation of that Article (art. 6-1).

2. Length of the proceedings

51. It remains to establish whether, as the applicants maintained, a "reasonable time" was exceeded.

The Government and the Commission considered that it was not.

(a) Period to be taken into consideration

52. The relevant period began on 20 November 1985 when the Greek declaration accepting the right of individual petition took effect. In order to determine the reasonableness of the period of time which elapsed after that date, regard must however be had to the stage which the case had reached at that time (see, as the most recent authority, the *Billi v. Italy* judgment of 26 February 1993, Series A no. 257-G, p. 89, para. 16). It follows that only the proceedings concerning the validity of the arbitration award, which commenced on 2 May 1985, can be taken into account.

53. In their memorial, the Government argued that the "time" to be considered should cover only the total of the periods that elapsed between each hearing and each judgment - approximately two years and two and a half months - because, on account of the nature of the questions in dispute, each court which gave a decision no longer had jurisdiction to pursue the consideration of the case. At the hearing the Delegate of the Agent maintained that the relevant period had ended on 20 November 1987, when

the applicants applied to the European Commission. The part of the cassation proceedings that was at issue had been conducted after that date.

54. The Court shares the view of the Commission and the applicants that the whole of the period in question must be taken into consideration. It ended on 11 April 1990, when the judgment of the Court of Cassation declaring the arbitration award void was delivered (see paragraph 23 above). It therefore lasted four years, four months and twenty days.

(b) Reasonableness of the length of proceedings

55. The reasonableness of the length of proceedings is to be determined with reference to the criteria laid down in the Court's case-law and in the light of the circumstances of the case, which in this instance call for an overall assessment.

The proceedings in the Athens Court of First Instance and the Athens Court of Appeal lasted eighteen months, about six of which were prior to the Greek declaration under Article 25 (art. 25) of the Convention. These proceedings are not open to criticism. The proceedings in the Court of Cassation lasted more than three years, a period that is justified in view of the need to take account of Law no. 1701/1987, and above all the fact that Article 563 para. 2 of the Code of Civil Procedure requires a division of the Court of Cassation to refer a case to the plenary court if it refuses to apply a law on the ground that it is unconstitutional (see paragraph 21 above in fine).

56. It follows that on this point there has been no violation of Article 6 para. 1 (art. 6-1).

III. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 1 OF PROTOCOL No. 1 (P1-1)

57. The applicants also claimed to be victims of a breach of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1), which is worded as follows:

"Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties."

In their submission, the enactment and application of Article 12 of Law no. 1701/1987 had the effect of depriving them of their property rights in particular in respect of the debt in their favour recognised by judgment no. 13910/79 of the Athens Court of First Instance and, especially, by the arbitration award of 27 February 1984 (see paragraphs 11 and 13 above).

1. Whether there was a "possession" within the meaning of Article 1 (P1-1)

58. The principal thrust of the Government's argument was that no "possession" of the applicants, within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1), had been subject to interference through the operation of Law no. 1701/1987.

In their view, neither judgment no. 13910/79 nor the arbitration award was sufficient to establish the existence of a claim against the State. A judicial decision that had not yet become final, or an arbitration award, could not be equated to the right which might be recognised by such decision or award.

In particular with regard to the arbitration award, an invalid procedure could not produce valid effects. The applicants had known perfectly well that the award would be a precarious legal basis for their financial claims until the question of its validity had been irrevocably settled. Judgment no. 5526/85 of the Athens Court of First Instance (see paragraph 16 above) and judgment no. 9336/86 of the Athens Court of Appeal (see paragraph 18 above), which had initially found in favour of the applicants, were subject to review by the Court of Cassation and, before the latter court's final decision, could not form the basis of reasonable expectations concerning the right of property. Furthermore the applicants had themselves chosen to institute proceedings in the ordinary civil courts and had strenuously opposed the jurisdiction of the arbitration court.

Finally, the Government contended that the Strasbourg institutions should not themselves carry out an assessment of the applicants' complaints without having regard to all the arguments of the parties and their attitude before the arbitration court. The State had not recognised that there was any basis for Stran's alleged claim, the merits of which it had consistently disputed, first in the Athens Court of First Instance and then before the arbitration court. Even the proceedings to have the award set aside had of necessity entailed an indirect but implicit challenge to the merits of the decision.

59. In order to determine whether the applicants had a "possession" for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1), the Court must ascertain whether judgment no. 13910/79 of the Athens Court of First Instance and the arbitration award had given rise to a debt in their favour that was sufficiently established to be enforceable.

60. In the nature of things, a preliminary decision prejudices the merits of a dispute by ordering an investigative measure. Although the Athens Court of First Instance would appear to have accepted the principle that the State owed a debt to the applicants - as the Commission likewise noted -, it nevertheless ordered that witnesses be heard (see paragraph 11 above) before ruling on the existence and extent of the alleged damage. The effect of such a decision was merely to furnish the applicants with the hope that

they would secure recognition of the claim put forward. Whether the resulting debt was enforceable would depend on any review by two superior courts.

61. This is not the case with regard to the arbitration award, which clearly recognised the State's liability up to a maximum of specified amounts in three different currencies (see paragraph 13 above).

The Court agrees with the Government that it is not its task to approve or disapprove the substance of that award. It is, however, under a duty to take note of the legal position established by that decision in relation to the parties.

According to its wording, the award was final and binding; it did not require any further enforcement measure and no ordinary or special appeal lay against it (see paragraph 10 above). Under Greek legislation arbitration awards have the force of final decisions and are deemed to be enforceable. The grounds for appealing against them are exhaustively listed in Article 897 of the Code of Civil Procedure (see paragraph 25 above); no provision is made for an appeal on the merits.

62. At the moment when Law no. 1701/1987 was passed the arbitration award of 27 February 1984 therefore conferred on the applicants a right in the sums awarded. Admittedly, that right was revocable, since the award could still be annulled, but the ordinary courts had by then already twice held - at first instance and on appeal - that there was no ground for such annulment. Accordingly, in the Court's view, that right constituted a "possession" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1).

2. Whether there was an interference

63. In the applicants' submission, although no property was transferred to the State, the combined effect of paragraphs 2 and 3 of Article 12 resulted in a de facto deprivation of their possessions because the result was literally to cancel the debt arising out of a final and binding arbitration award.

64. The Commission considered this to be an infringement of the right to the peaceful enjoyment of possessions within the meaning of the first sentence of the first paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1).

65. The Government accepted neither of these views. They maintained that paragraph 2 of Article 12 merely described an inevitable consequence of paragraph 1 and had no independent meaning. In this connection they cited their arguments in relation to Article 6 (art. 6) of the Convention (see paragraph 48 above), affirming more specifically that paragraph 2 of Article 12 had no autonomous existence because it presupposed judicial examination of the nullity referred to in paragraph 1 and merely set out the evident consequences of such nullity. The Government added that paragraph 3 introduced a measure whose constitutionality had not been assessed by the national courts, before which an action brought by the applicants was still pending, and that a new action was always possible if the applicants'

withdrawal from the first one led to its discontinuance (see paragraph 17 above). However, in the latter situation the applicants would encounter the problem of failure to exhaust domestic remedies.

66. The Court finds that there was an interference with the applicants' right of property as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1). Paragraph 2 of Article 12 of Law no. 1701/1987 declared the arbitration award void and unenforceable. Paragraph 3 provided that any claim against the State arising from contracts like those concluded by the applicants was statute-barred. Admittedly the Court of Cassation left open the question of the constitutionality of paragraph 3 and the applicants theoretically have the possibility, as the Government argued, of pursuing their 1978 action or bringing a new one. However, the prospects of success of such a step appear minimal. Indeed the question arises whether a first-instance court would go so far as to hold this paragraph to be unconstitutional on the basis of general and abstract provisions of the Constitution (see paragraph 31 in fine above), in the light in particular of the plenary Court of Cassation's decision of 16 March 1989 concerning paragraphs 1 and 2 of Article 12 (see paragraph 22 above). Both that decision and the judgment of the Court of Cassation of 11 April 1990 (see paragraph 23 above) had the effect of closing the proceedings in issue once and for all, which was the real objective of the legislature in enacting Article 12. This may be seen from the actual wording of paragraph 4, which was intended to bring to a conclusion the sole dispute of this nature pending before the courts at the time, namely that between the applicants and the State, and from the wording of paragraph 3, which was designed to exclude any future action.

67. It follows that it was impossible for the applicants to secure enforcement of an arbitration award having final effect and under which the State was required to pay them specified sums in respect of expenditure that they had incurred in seeking to fulfil their contractual obligations or even for them to take further action to recover the sums in question through the courts.

In conclusion, there was an interference with the applicants' property right.

3. Whether the interference was justified

68. The interference in question was neither an expropriation nor a measure to control the use of property; it falls to be dealt with under the first sentence of the first paragraph of Article 1 (P1-1).

69. The Court must therefore determine whether a fair balance was struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights (see the *Sporrong and Lönnroth v. Sweden* judgment of 23 September 1982, Series A no. 52, p. 26, para. 69).

70. According to the Government, Laws nos. 141/1975 and 1701/1987 pursued a public interest aim which in the specific context was of much broader significance than the mere elimination of the economic consequences of the dictatorship. These laws were part of a body of measures designed to cleanse public life of the disrepute attaching to the military regime and to proclaim the power and the will of the Greek people to defend the democratic institutions. The applicants' complaints derived from a preferential contract, prejudicial to the national economy, which had helped to sustain the regime and to give the impression at national and international level that it had the support of eminent figures from the Greek business world. The period that had elapsed between the restoration of democracy and the enactment of Law no. 1701/1987, the State's decision to opt for arbitration - a step of a purely technical nature - and the fact that Stran's claims related solely to the reimbursement of its expenses were immaterial.

71. The applicants did not contest the Government's assertion that the brutal practices of the military regime weighed more heavily on the scales of public interest than claims based on transactions concluded with that regime. However, the public interest that the Court was called upon to assess in the case before it was a different one. It would be unjust if every legal relationship entered into with a dictatorial regime was regarded as invalid when the regime came to an end. Moreover, the contract in question related to the construction of an oil refinery, which was of benefit to the economic infrastructure of the country.

72. The Court does not doubt that it was necessary for the democratic Greek State to terminate a contract which it considered to be prejudicial to its economic interests. Indeed according to the case-law of international courts and of arbitration tribunals any State has a sovereign power to amend or even terminate a contract concluded with private individuals, provided it pays compensation (Shufeldt arbitration award of 24 July 1930, Reports of International Arbitral Awards, League of Nations, vol. II, p. 1095). This both reflects recognition that the superior interests of the State take precedence over contractual obligations and takes account of the need to preserve a fair balance in a contractual relationship. However, the unilateral termination of a contract does not take effect in relation to certain essential clauses of the contract, such as the arbitration clause. To alter the machinery set up by enacting an authoritative amendment to such a clause would make it possible for one of the parties to evade jurisdiction in a dispute in respect of which specific provision was made for arbitration (Losinger decision of 11 October 1935, Permanent Court of International Justice, Series C no. 78, p. 110, and arbitral awards in *Lena Goldfields Company Ltd v. Soviet Government*, Annual Digest and Reports of Public International Law Cases, vol. 5 (1929-1930) (case no. 258), and *Texaco Overseas Petroleum Company and California Asiatic Oil Company v. Government of the Arab*

Republic of Libya, preliminary decision of 27 November 1975, International Law Reports, vol. 53, 1979, p. 393).

73. In this connection, the Court notes that the Greek legal system recognises the principle that arbitration clauses are autonomous (see paragraph 18 above) and that the Athens Court of First Instance (see paragraph 16 above), the Athens Court of Appeal (see paragraph 18 above) and, it would appear, the judge-rapporteur of the Court of Cassation (see paragraph 19 above) applied this principle in the present case. Moreover the two courts found that the applicants' claims originating before the termination of the contract were not invalidated thereby.

The State was therefore under a duty to pay the applicants the sums awarded against it at the conclusion of the arbitration procedure, a procedure for which it had itself opted and the validity of which had been accepted until the day of the hearing in the Court of Cassation.

74. By choosing to intervene at that stage of the proceedings in the Court of Cassation by a law which invoked the termination of the contract in question in order to declare void the arbitration clause and to annul the arbitration award of 27 February 1984, the legislature upset, to the detriment of the applicants, the balance that must be struck between the protection of the right of property and the requirements of public interest.

75. There has accordingly been a violation of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1).

IV. APPLICATION OF ARTICLE 50 (art. 50) OF THE CONVENTION

76. Under Article 50 (art. 50) of the Convention,

"If the Court finds that a decision or a measure taken by a legal authority or any other authority of a High Contracting Party is completely or partially in conflict with the obligations arising from the ... Convention, and if the internal law of the said Party allows only partial reparation to be made for the consequences of this decision or measure, the decision of the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party."

The applicants claimed compensation for pecuniary damage and the reimbursement of costs and expenses.

A. Pecuniary damage

77. The applicants argued that only the payment in full of the amount awarded by the arbitration decision could achieve the *restitutio in integrum* required by Article 50 (art. 50).

They therefore claimed as pecuniary damage that amount ("the principal sum") plus interest at a flat rate of 6% - which they maintained had been included in the arbitration award - from 10 November 1978 to the date of violation, making a total of 175,869,155.78 drachmas, 24,282,694.28 US

dollars and 929,652.81 French francs. They also sought interest on the amount awarded as pecuniary damage, from the date of violation to the date of the Court's judgment.

In the alternative, they claimed as pecuniary damage the principal sum plus interest at a flat rate of 6% from 10 November 1978 to the date of the Court's judgment. At the date of the hearing before the Court, interest on the principal amounted to approximately 106,898,000 drachmas, 14,790,000 US dollars and 567,000 French francs.

78. The Government contended that the applicants were not entitled to any compensation under Article 50 (art. 50) because they could obtain satisfaction through the domestic remedies available. Even supposing that the application of Article 12 of Law no. 1701/1987 had infringed the applicants' right to a fair trial, it in no way affected their financial claims. The annulment of the award did not prevent them from continuing their 1978 action or from bringing a new action.

In any event, the award did not provide a satisfactory basis for assessing the compensation sought because it had dealt erroneously with the merits of the case. The proceedings for the annulment of the award brought by the State reflected an express criticism of its fairness.

If, on the other hand, the Court found a breach of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1), that finding would constitute sufficient just satisfaction; under no circumstances should such satisfaction exceed one million drachmas for non-pecuniary damage.

Finally, the Government contested the applicants' claims for interest. Relying on the Greek legislation and settled case-law to this effect, they affirmed that neither judgment no. 13910/1987 nor the arbitration award could give rise to the payment of interest because they were declaratory in nature. More specifically the reference to 6% interest appeared only in the grounds of the award (see paragraph 13 above) and was a mere obiter dictum of a wholly erroneous nature. The arbitration court did not repeat it in the operative part of its decision and with good reason. No such claim had been made before it and as the matter had been referred to arbitration by the State the arbitrators could not have ordered the latter to pay interest.

79. The Delegate of the Commission stressed firstly that Article 50 (art. 50) required just satisfaction and not necessarily complete satisfaction. He also drew attention to the fact that the sums mentioned in the award had not been examined by the domestic courts. He invited the Court to subject the sums sought to careful scrutiny.

80. The Court reiterates that it affords "just satisfaction" only "if necessary", without being bound in this respect by domestic legal rules (see the *Sunday Times v. the United Kingdom* (no. 1) judgment of 6 November 1980, Series A no. 38, p. 9, para. 15).

81. It observes that the operative part of the arbitration award declared Stran's claims against the State unfounded in so far as they exceeded

116,273,442 drachmas, 16,054,165 US dollars and 614,627 French francs. Having regard to its finding at paragraph 75, the Court concludes that the applicants are entitled to the reimbursement of these sums.

82. On the question of interest, the Court takes the view that the arbitration court did not consider it a necessary element for the settlement of the dispute (see paragraph 13 above); it was not therefore included in the right to compensation recognised in the operative part.

However, the adequacy of the compensation would be diminished if it were to be paid without reference to various circumstances liable to reduce its value, such as the fact that ten years have elapsed since the arbitration decision was rendered.

83. The applicants' claim should accordingly be allowed in part and they should be awarded 6% simple interest on the above-mentioned sums (see paragraph 81 above) for the period running from 27 February 1984 to the date of judgment.

B. Costs and expenses

84. The applicants did not make any claim in respect of the costs of the proceedings conducted in the Court of Cassation after the entry into force of Law no. 1701/1987.

On the other hand, they sought the reimbursement of the costs and expenses incurred before the Convention organs in the amount of £171,041 sterling, plus interest on that sum for the period between the date of the Court's judgment and the actual payment.

A week after the hearing of 19 April 1994, the applicants' lawyers submitted to the Court a claim for a further £34,709.05 sterling in respect of additional costs incurred between the date on which their memorial was filed and that of the hearing.

85. The Government questioned whether the costs sought had been necessarily incurred and whether they were reasonable. They stated that they were prepared to pay 2,800,000 drachmas.

86. The Delegate of the Commission did not express a view on this matter.

87. The Court notes that according to Rule 50 of Rules of Court A claims must be filed at least one month before the date fixed for the hearing. In recent cases it has decided to apply this rule strictly (see the *Vendittelli v. Italy* judgment of 18 July 1994, Series A no. 293-A, p. 13, paras. 42-43).

In the present case, it finds no trace in the applicants' memorial or in the verbatim report of the hearing of the additional claim or even of an intention to submit such a claim after the hearing. It therefore dismisses it as out of time.

Making an assessment on an equitable basis and with reference to the criteria that it applies in this field, the Court considers it appropriate to

reduce the sum set out in the applicants' initial claim. It awards them £125,000 sterling, no interest being payable on that amount.

FOR THESE REASONS, THE COURT UNANIMOUSLY

1. Dismisses the Government's preliminary objection;
2. Holds that Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention applies in this case;
3. Holds that there has been a breach of Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention as regards the right to a fair trial;
4. Holds that there has been no breach of Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention as regards the length of the proceedings;
5. Holds that there has been a breach of Article 1 of Protocol No. 1 (P1-1);
6. Holds that the respondent State is to pay to the applicants, within three months:
 - (a) for pecuniary damage: 116,273,442 (one hundred and sixteen million two hundred and seventy-three thousand four hundred and forty-two) drachmas, 16,054,165 (sixteen million fifty-four thousand one hundred and sixty-five) US dollars and 614,627 (six hundred and fourteen thousand six hundred and twenty-seven) French francs, plus simple interest at 6% from 27 February 1984 to the date of judgment (see paragraph 83 of the judgment);
 - (b) for costs and expenses incurred in Strasbourg: £125,000 (one hundred and twenty-five thousand) sterling;
7. Dismisses the remainder of the claim for just satisfaction.

Done in English and in French, and delivered at a public hearing in the Human Rights Building, Strasbourg, on 9 December 1994.

Rolv RYSSDAL
President

Herbert PETZOLD
Acting Registrar

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Υπόθεση των Ελληνικών Διυληστηρίων ΣΤΡΑΝ και του Στρατή
Ανδρεάδη εναντίον της Ελλάδας (22/1993/417/496)

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στρασβούργο 9 Δεκεμβρίου 1994

Η παρούσα Απόφαση υπόκειται σε συντακτική αναθεώρηση προτού την επανατύπωσή της σε τελική μορφή όπως στον τόμο 301-B της Σειράς Α των Εκδόσεων του Δικαστηρίου. Η σειρά αυτή μπορεί να ληφθεί από τον Εκδότη Carl Heymanns Verlag KG (Luxemburger Strasse 449, D-50939 Köln), ο οποίος επίσης θα ρυθμίσει την διανομή της σε σχέση με τους πράκτορες σε κάποιες χώρες όπως αναφέρονται παρακάτω.

Κατάλογος Πρακτόρων

Βελγιο : Etablissements Emile Bruylant (Rue de la Regence 67 B-1000 Bruxelles)

Λουξεμβούργο : Librairie Promoculture (14 rue Duchscher Place de Paris, B.P. 1142, L-1011 Luxemburg-Gare)

Ολλανδία : B.V. Juridische Boekhandel & Antiquariaat A. Jongbloed & Zoon Noordeinde 39, NL-2514 GC's - Gravenhage)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Απόφαση που εκδόθηκε από Τμήμα.

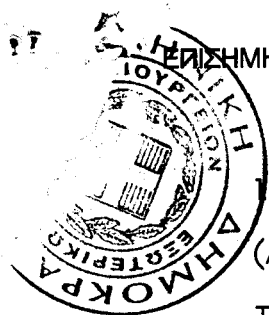
Ελλάδα - ακύρωση με νομοθετικό μέτρο απόφασης διαιτησίας που θεμελίωνε την ύπαρξη χρέους οφειλόμενου από το Κράτος (Άρθρο 12 του Νόμου 1701/1987).

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΕΝΣΤΑΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

(Αποτυχία εξάντλησης εθνικών ένδικων μέσων)

Το Εναγόμενο Κράτος απαιτήθηκε να δείξει με επαρκή σαφήνεια τα ισχύοντα ένδικα μέσα στα οποία οι ενάγοντες δεν κατέφυγαν εφόσον δεν έχουν αρμοδιότητα τα μέρη της Σύμβασης να θεραπεύουν με δικά τους μέτρα οποιαδήποτε μειονεκτήματα ή έλλειψη ακρίβειας στα επιχειρήματα του εναγόμενου Κράτους - ως εκ τούτου υπήρξε κανόνας που απαγορεύει την άρνηση της αλήθειας των γεγονότων που έχουν κατατεθεί (estoppel).

Συμπέρασμα : Η ένσταση απορρίφθηκε (ομόφωνα).

2. ΑΡΘΡΟ 6 παρ.1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Α. Δυνατότητα Εφαρμογής

Το δικαίωμα κατόπιν επιδίκασης από διαιτησία και η απαίτηση για ζημιές που δικαιώθηκαν από δικαστήριο διαιτησίας ήταν χρηματικά στην φύση τους - το δικαίωμα να αποζημιωθούν χρήματα που επιδικάστηκαν από δικαστήριο διαιτησίας ήταν "αστικό δικαίωμα", οποιαδήποτε κι αν ήταν η φύση σύμφωνα με το Ελληνικό δίκαιο, του συμβολαίου μεταξύ των Εναγόντων και του Ελληνικού Κράτους - το αποτέλεσμα των διαδικασιών που είχαν τεθεί προς ακύρωση απόφασης διαιτησίας ήταν αποφασιστικό για ένα "αστικό δικαίωμα".

Συμπέρασμα : Το Άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης εφαρμόζεται (ομόφωνα).

Β. Συμμόρφωση (προς κανόνες)

1. Δίκαιη Δίκη

Οι διαδικασίες που έπονται της θέσης σε ισχύ του Νόμου 1701/1987 ήταν αποφασιστικής σημασίας για τους σκοπούς της

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

δικαστικής έρευνας - η θέσπιση του Νόμου αυτού υπήρξε σημείο καμπής στις διαδικασίες αυτές οι οποίες μέχρι το σημείο εκείνο ήταν εναντίον του Κράτους.

Σε δικαστικό αγώνα που περιλαμβάνει αντίθετα ιδιωτικά συμφέροντα, η ισότητα των όπλων υπονοεί ότι σε κάθε μέρος πρέπει να δίδεται μια λογική ευκαιρία να παρουσιάσει την υπόθεσή του υπό όρους που δεν θα τον τοποθετήσουν σε ουσιαστικά μειονεκτική θέση όσον αφορά τον αντίπαλό του.

Ο χρόνος και ο τρόπος υιοθέτησης του Αρθρου 12 - η παρέμβαση της νομοθεσίας έγινε σε χρόνο που οι δικαστικές διαδικασίες στις οποίες το Κράτος ήταν διάδικος, εκκρεμούσαν.

(Σημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας : Η παρούσα περίληψη από το Αρχείο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο).

Αρχή του κανόνα δικαίου και η έννοια δίκαιης δίκης εμποδίζει κάθε παρέμβαση της νομοθετικής εξουσίας στη διαχείριση της δικαιοσύνης, με σκοπό να επηρεάσει τη δικαστική έκβαση της διαφοράς - στη συγκεκριμένη περίπτωση το Κράτος παρενέβη με αποφασιστικό τρόπο για να εξασφαλίσει ότι η έκβαση, η οποία ήταν άμεση, των διαδικασιών στις οποίες ήταν διάδικος θα ήταν ευνοϊκή προς αυτό.

Συμπέρασμα : Παράβαση (ομόφωνα).

2. Εκταση Διαδικασιών

(α) Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

Χρονικό σημείο έναρξης : η ημερομηνία κατά την οποία έγινε η ελληνική δήλωση που αποδέχτηκε το δικαίωμα ατομικής αίτησης.

Λήξη : Η παράδοση της Απόφασης του Ακυρωτικού Δικαστηρίου που κήρυξε την απόφαση της διαιτησίας άκυρη.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ολο : τέσσερα χρόνια, τέσσερις μήνες και είκοσι ημέρες.

λογική της χρονικής έκτασης διαδικασιών

Οι διαδικασίες στο Ακυρωτικό Δικαστήριο διήρκεσαν περισσότερο από τρία χρόνια - η περίοδος αυτή δικαιολογείται εν όψει της ανάγκης να ληφθεί υπόψιν ο Νόμος 1701/1987 και του Αρθρου 563 παρ.2 του Κώδικα Αστικών Διαδικασιών.

Συμπέρασμα : Καμμία Παράβαση (ομόφωνα)

3. ΑΡΘΡΟ 1 του ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 1.

1. Εάν υπήρχε "κατοχή" εντός της έννοιας του Αρθρου 1

Απαραίτητο να εξακριβωθεί εάν ένα χρέος υπέρ των εναγόντων είχε επαρκώς θεμελιωθεί ότι είναι εκτελεστό.

Προκαταρκτική απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών απλά παρέσχε στους ενάγοντες την ελπίδα ότι θα εξασφάλιζαν αναγνώριση της απαίτησης που τέθηκε.

Η απόφαση της διαιτησίας ξεκάθαρα αναγνώρισε την ευθύνη του Κράτους μέχρι ένα ανώτατο όριο συγκεκριμένων ποσών - σύμφωνα με τη σύνταξή της, ήταν οριστική και δεσμευτική, δεν απαίτησε κανένα επιπλέον μέτρο εκτελεστότητας και δεν υπόκειται σε κανένα μέτρο τακτικής ή έκτακτης έφεσης. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία είχε την ισχύ τελεσίδικης απόφασης και θεωρήθηκε εκτελεστέα.

Το δικαίωμα σε ποσά που επιδικάστηκαν με απόφαση ήταν παραδεκτά ανακλητό αλλά η απόφαση δεν ακυρώθηκε με τακτικό αστικό δικαστήριο - αποτέλεσε μια "κατοχή".

2. Εάν υπήρξε παρέμβαση.

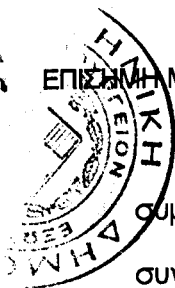
Αδύνατο για τους ενάγοντες να εξασφαλίσουν εκτελεστότητα της απόφασης διαιτησίας που είχε τελεσίδικο αποτέλεσμα

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

σύμφωνα με την οποία το Κράτος απαιτήθηκε να καταβάλλει συγκεκριμένα ποσά σε σχέση με τα έξοδα που προέκυψαν κατά την επιδίωξη εκπλήρωσης των συμβατικών τους υποχρεώσεων ή ακόμα και για τη λήψη περαιτέρω μέτρων από αυτούς για να εισπράξουν τα ποσά αυτά μέσω των δικαστηρίων : κατέληξε σε παρέμβαση στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των εναγόντων.

3. Εάν η παρέμβαση ήταν δικαιολογημένη

Η αναγνώριση από το δίκαιο της υπόθεσης των διεθνών δικαστηρίων και των δικαστηρίων διαιτησίας ότι τα Κράτη έχουν κυρίαρχη εξουσία να τροποποιούν ή ακόμη και να καταγγέλουν συμβόλαια που έχουν καταρτιστεί με ιδιώτες, αρκεί να καταβάλουν αποζημίωση - μονόπλευρη καταγγελία του συμβολαίου δεν ισχύει σε σχέση με συγκεκριμένους ουσιαστικούς όρους όπως όρους διαιτησίας.

Η αρχή αυτονομίας των όρων διαιτησίας που είναι δεκτοί στο ελληνικό νομικό σύστημα και εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη περίπτωση από το Πρωτοδικείο, το Εφετείο και εμφανώς τον Εισηγητή Δικαστή του Ακυρωτικού Δικαστηρίου - οι απαιτήσεις των εναγόντων που ξεκίνησαν προτού τη λήξη του συμβολαίου δεν ακυρώθηκαν μέσω αυτής.

Η παρέμβαση με μορφή νόμου η οποία προκάλεσε τη λήξη του εν λόγω συμβολαίου για την κήρυξη άκυρου του όρου διαιτησίας και για την ακύρωση της απόφασης διαιτησίας ανατρέπει την ισορροπία που πρέπει να υφίσταται μεταξύ της προστασίας του δικαιώματος ιδιοκτησίας και των απαιτήσεων δημοσίου συμφέροντος.

Συμπέρασμα : Παράβαση (ομόφωνα)

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

4. ΑΡΘΡΟ 50 της ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Α. Χρηματική ζημία

Οι εναγόντες δικαιούνται αποζημίωσης των ποσών σύμφωνα με την απόφαση διαιτησίας.

Απονέμεται και τόκος.

Β. Δαπάνες και Εξοδα (προτού τους θεσμούς της Σύμβασης)

Το ποσό που θα αποζημιωθεί ορίζεται σε ισότιμη βάση.

Συμπέρασμα : Το εναγόμενο Κρατος θα καταβάλει στους ενάγοντες συγκεκριμένα ποσά (ομόφωνα).

Η νομολογία του Δικαστηρίου αναφέρεται :

21-2-1975 Golder εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου, 6-11-1980, Sunday Times εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου (υπό αριθμ. 1), 23-9-1982, Sporrang and Lonroth εναντίον Σουηδίας, 6-12-1988 Barbera, Messegue and Jabardo εναντίον Ισπανίας, 25-10-1989 Allan Jacobsson εναντίον Σουηδίας, 26-3-1992 Εκδόσεις Periscope εναντίον Γαλλίας, 26-2-1993, Billi εναντίον Ιταλίας, 27-10-1993 Dombo Beheer B.V. εναντίον Ολλανδίας, 18-7-1994 Venditelli εναντίον Ιταλίας.

Επί της υπόθεσης των Ελληνικών Διυλιστηρίων ΣΤΡΑΝ και του Στρατή Ανδρεάδη εναντίον της Ελλάδας.

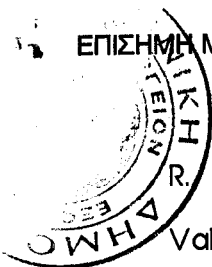
Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνεδριάζοντας σύμφωνα με το Άρθρο 43 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών (η "Σύμβαση") και τις σχετικές διατάξεις των Κανονισμών του Δικαστηρίου όπως ένα Τμήμα αυτού συνετέθη από τους ακόλουθους Δικαστές :

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

R. Ryssdal, Πρόεδρος, B. Walsh, R. Macdonald, C. Russo, N. Valticos, S.K. Martens, R. Pekkanen, F. Bigi, L. Wildhaber, και επίσης τον H. Petzold, Εν Ενεργεία Αρχαιοφύλακα.

Σε μυστική συνεδρίαση στις 22 Απριλίου και στις 21 Νοεμβρίου 1994, εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση που υιοθετήθηκε κατά την τελευταία ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Δικαστήριο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (την "Επιτροπή") στις 12 Ιουλίου 1993 εντός της τριμήνου περιόδου που ορίζεται από το Άρθρο 32 παρ.1 και το Άρθρο 47 της Σύμβασης. Προήλθε από μια αίτηση (υπό αριθμ 13427/87) εναντίον της Ελληνικής Δημοκρατίας που κατατέθηκε στην Επιτροπή σύμφωνα με το Άρθρο 25 από μια Ελληνική ιδιωτική εταιρία περιορισμένης ευθύνης, τα Ελληνικά Διυλιστήρια ΣΤΡΑΝ, και τον μοναδικό μέτοχο της τελευταίας, τον κ. Στρατή Ανδρεάδη, στις 20 Νοεμβρίου 1987. Ο δεύτερος ενάγων αποβίωσε το 1989 και ο γιος και κληρονόμος του, ο κ. Πέτρος Ανδρεάδης εξεφράσε την επιθυμία να συνεχίσει με την αίτησή του.

Το αίτημα της Επιτροπής που αναφέρεται στα Άρθρα 44 και 48 και στη δήλωση όπου η Ελλάδα αναγνώρισε την εθελοντική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου (άρθρο 46). Το αντικείμενο του αιτήματος ήταν να ληφθεί απόφαση ως προς το εάν τα γεγονότα της υπόθεσης αποτελούν παράβαση από το εναγόμενο Κράτος της υποχρέωσης της σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Σύμβασης και το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλου υπ' αριθμ. 1.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

2. Σε απάντηση στην έρευνα που έγινε σύμφωνα με τον κανόνα 33 παρ.3(δ) των κανονισμών του Δικαστηρίου, οι ενάγοντες δήλωσαν ότι επιθυμούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες και όρισαν το δικηγόρο που θα τους εκπροσωπήσει (Κανονισμός 30).

1. Σημείωση του Αρχαιοφύλακα.

Η υπόθεση έχει αριθμό 22/1993/417/496. Ο πρώτος αριθμός είναι η θέση της υπόθεσης στον κατάλογο των υποθέσεων που παραπέμπονται στο Δικαστήριο το σχετικό έτος (δεύτερος αριθμός). Οι τελευταίοι δύο αριθμοί υποδεικνύουν την θέση της υπόθεσης στον κατάλογο των υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί στο Δικαστήριο από τη δημιουργία του και στον κατάλογο των αντίστοιχων αιτήσεων που προέρχονται από την Επιτροπή.

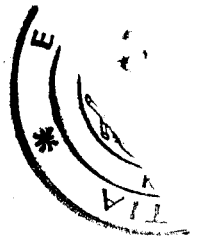
3. Το τμήμα που συγκροτείται συμπεριλαμβάνοντας εκτός αξιώματος τον κ. Ν. Βαλτικό, εκλεγμένο δικαστή ελληνικής εθνικότητας (Άρθρο 43της Σύμβασης) και τον κ. R. Ryssdal, Πρόεδρο του Δικαστηρίου (Κανονισμός 21 παρ.3(β)). Στις 25 Αυγούστου 1993, παρουσία του Αρχαιοφύλακα, ο Πρόεδρος όρισε με κλήρο τα ονόματα των άλλων επτά μελών, δηλαδή τους κ.κ. B. Walsh, R. Macdonald, C. Russo, S.K. Martens, R. Pekkanen, F. Bigi και L. Wildhaber (Άρθρο 43 στο τέλος της Σύμβασης και Κανονισμός 21 παρ.4).

4. Ως Πρόεδρος του Τμήματος (Κανονισμός 21 παρ.5) ο κ. Ryssdal, ενεργώντας μέσω του Αρχαιοθέτου, συμβουλευτήκε τον Πράκτορα της Ελληνικής Κυβέρνησης (η "Κυβέρνηση", τον δικηγόρο των εναγόντων και του Εκπροσώπου της Επιτροπής επί

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

της οργάνωσης των διαδικασιών (Κανονισμοί 37 παρ.1 και 38).

Σύμφωνα με την απόφαση που ακολούθησε, ο Αρχαιοθέτης έλαβε το υπόμνημα της Κυβέρνησης στις 13 Ιανουαρίου 1994 και το υπόμνημα των εναγόντων στις 19 Ιανουαρίου. Στις 21 Φεβρουαρίου ο Γραμματέα της Επιτροπής πληροφόρησε τον Αρχαιοθέτη ότι ο Εκπρόσωπος θα υπέβαλε τις παρατηρήσεις του στη δίκη.

5. Σύμφωνα με την απόφαση του Προέδρου, η δίκη έγινε δημόσια στο Κτίριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο Στρασβούργο στις 19 Απριλίου 1994. Το Δικαστήριο είχε διεξάγει μια προκαταρκτική συνέλευση νωρίτερα.

Εκεί εμφανίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου :

(α) Για την Κυβέρνηση

κ. Π. Γεωργακόπουλος, Σύμβουλος,

Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, Εκπρόσωπος του Πράκτορα

κ. Κ. Γρηγορίου, Νομικός Συνεργάτης,

Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

Σύμβουλος

(β) για την Επιτροπή

κ. C.L Ροζάκης

Εκπρόσωπος

(γ) για τον ενάγοντα

M. Beloff, Q.C.

Σύμβουλος

P. Martyr, δικηγόρος

T. Foster, δικηγόρος

K.D. Κεραμέας, Καθηγητής Νομικής

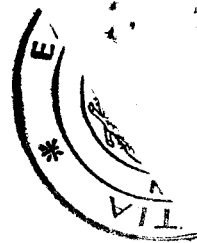
στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σύμβουλοι

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Δικαστήριο άκουσε τις ομιλίες των κ.κ. Γεωργακόπουλου, Ραζάκη και Beloff, και επίσης τις αποκρίσεις τους στις ερωτήσεις του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

I. Οι συνθήκες της υπόθεσης

6. Τα Ελληνικά Δικαστήρια ΣΤΡΑΝ ("ΣΤΡΑΝ") είναι μια εταιρία προς το παρόν σε εκκαθάριση. Η έδρα της βρίσκεται στην Αθήνα και ο κ. Στρατής Ανδρεάδης ήταν ο μοναδικός της μέτοχος.

A. Το υπόβαθρο της υπόθεσης

7. Υπό τους όρους κάποιου συμβολαίου που καταρτίστηκε στις 22 Ιουλίου 1972 με το Ελληνικό Κράτος το οποίο κατά τον καιρό εκείνο κυβερνούνταν από στρατιωτική χούντα, ο κ. Ανδρεάδης ανέλαβε να κατασκευάσει ένα διυλιστήριο ακατέργαστου πετρελαίου στην περιοχή Μέγαρα, κοντά στην Αθήνα. Το διυλιστήριο ήταν να κατασκευαστεί σε υπολογισμένο κόστος των 76,000,000 Δολларίων ΗΠΑ από μια εταιρία που προτάθηκε να συσταθεί, τα Ελληνικά Διυλιστήρια ΣΤΡΑΝ, της οποίας ο δεύτερος ενάγοντας θα ήταν μόνος ιδιοκτήτης. Όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του τελευταίου επρόκειτο να μεταβιβαστούν αυτόματα στην εταιρία με την ίδρυσή της.

Η Κυβέρνηση επικύρωσε το Συμβόλαιο με το Νομοθετικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 1211/1972 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 26 Ιουλίου 1972. Σύμφωνα με το Άρθρο 21 του Συμβολαίου αυτού, το Κράτος ανέλαβε να αγοράσει, όχι αργότερα από τις 31 Δεκεμβρίου 1972, ένα τμήμα γης στα Μέγαρα κατάλληλο για την κατασκευή του διυλιστηρίου. Στις 27 Ιουλίου 1972, με Βασιλικό Διάταγμα (υπ' αριθμ. 450) που εκδόθηκε

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Ε
ΤΙΑ

σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 2687/1953 σχετικά με "Επένδυση και Προστασία Κεφαλαίων από το Εξωτερικό" το Κράτος εξουσιοδότησε τον κ. Ανδρεάδη να εισάγει 58 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ για τη χρηματοδότηση του έργου.

8. Ωστόσο, το έργο σταμάτησε γιατί το Κράτος απέτυχε να εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Στις 28 Νοεμβρίου 1973, οι Υπουργοί Βιομηχανίας και Γεωργίας ανακοίνωσαν σε συνέντευξη τύπου στα Μέγαρα την απόφαση της Κυβέρνησης να επιστρέψει στους ιδιοκτήτες την γη που είχε ήδη απαλλοτριωθεί σύμφωνα με το Άρθρο 21 του Συμβολαίου. Την επόμενη ημέρα η αστυνομία στα Μέγαρα διέταξε να σταματήσει το έργο.

Τον Δεκέμβριο 1973 το ΣΤΡΑΝ διαμαρτυρήθηκε στις σχετικές αρχές και ζήτησε άδεια να προσωρήσει το έργο. Στις 27 Φεβρουαρίου 1974 εξέδωσε μια εξωδικαστική κλήση που καλούσε το Κράτος να επικυρώσει την αγορά της επίδικης γης αλλά το Κράτος αρνήθηκε να ανακαλέσει την εντολή της Αστυνομίας που απαγόρευε τη συνέχιση του έργου.

9. Μόλις αποκαταστάθηκε η δημοκρατία η Κυβέρνησης είχε την άποψη ότι το Συμβόλαιο και το Διάταγμα υπ' αριθμ. 450 ήταν ζημιογόνα για την ελληνική οικονομία, στηρίχθηκαν στο Άρθρο 2 παρ. 5 του Νόμου υπ' αριθμ. 141/1975 σχετικά με τη λήξη προνομιούχων συμβολαίων ("χαριστικών συμβάσεων") που είχαν καταρτιστεί υπό στρατιωτικό καθεστώς (1967-1974). Ο νόμος αυτός που θεσπίστηκε με ειδική εξουσιοδότηση σύμφωνα με το Σύνταγμα 1975 (Άρθρο 107 - βλ. παρ. 24 παρακάτω) και έλαβε ανώτερη ισχύ.

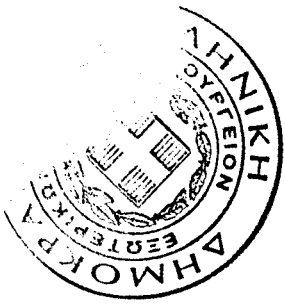
Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

4 1 1

Οι ενάγοντες δεν απάντησαν σε μια πρόταση που τους απευθύνθηκε από τον Υπουργό Συντονισμού στους 19 Νοεμβρίου 1975 προσκαλώντας τους να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για την αναθεώρηση ή λήξη του συμβολαίου. Ως εκ τούτου, μια υπουργική επιτροπή επί της οικονομίας προκάλεσε τη λήξη του συμβολαίου στις 14 Οκτωβρίου 1977. Οι ενάγοντες δεν αμφισβήτησαν την απόφαση αυτή στα δικαστήρια.

Β. Οι διαδικασίες στο Πρωτοδικείο Αθηνών

ΙΟ. Πριν την λήξη του Συμβολαίου η ΣΤΡΑΝ είχε κάνει έξοδα σχετικά με το έργο. Συγκεκριμένα, είχε καταρτίσει συμβόλαια για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών με ξένες και ελληνικές εταιρίες και είχε λάβει δάνεια.

Τότε προέκυψε μια διαφορά μεταξύ της ΣΤΡΑΝ και του Κράτους. Στις 10 Νοεμβρίου 1978 η ΣΤΡΑΝ κατέθεσε μια αναγνωριστική αγωγή στο Πρωτοδικείο Αθηνών για μια δήλωση ότι το Κράτος θα έπρεπε να πληρώσει ως αποζημίωση τα ποσά των 251.113.978 δραχμών, 22.799.782 Δολ. ΗΠΑ και 877,466 Γαλλικών Φράγκων. Ισχυρίστηκε ότι το Κράτος είχε παραβιάσει τις υποχρεώσεις του κατά τη διάρκεια ισχύος του συμβολαίου, συγκεκριμένα, επειδή είχε απαγορεύσει από τις 27 Νοεμβρίου 1973, τη συνέχιση του έργου κατασκευής των διυλιστηρίων στα Μέγαρα και δεν είχε λάβει κανένα μέτρο από τις 27 Φεβρουαρίου 1974, για την απαλλοτρίωση της γης που απαιτείτο για την κατασκευή αυτή. Επίσης ζήτησε την επιστροφή μιας επιταγής 240 εκατομμυρίων δραχμών την οποία είχε καταθέσει στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ως εγγύηση για την δέουσα εκτέλεση του Συμβολαίου. Επιπλέον ζήτησε επιστροφή της προμήθειας και των

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

τελών χαρτοσήμου που είχαν καταβληθεί στην Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδας.

Το Κράτος αμφισβήτησε την δικαιοδοσία του Δικαστηρίου. Ισχυρίστηκε ότι η διαφορά έπρεπε να παραπεμφθεί σε διαιτησία σύμφωνα με το Άρθρο 27 του συμβολαίου, οι σχετικές παράγραφοι του οποίου είχαν συνταχθεί ως εξής :

"1. Κάθε διαφορά, διαφωνία ή ασυμφωνία που θα προκύψει μεταξύ του Κράτους και του Αναδόχου ως προς την εφαρμογή της Συμφωνίας αυτής και σχετικά με την ερμηνεία των όρων και προϋποθέσεων αυτής και την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που πηγάζουν από αυτή θα λύονται αποκλειστικά με διαιτησία από τρεις διαιτητές σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία χωρίς να απαιτείται καμμία άλλη συμφωνία διαιτησίας.

....

9. Η απόφαση της διαιτησίας θα είναι τελεσίδικη, οριστική και ανέκκλητη, και θα αποτελεί εκτελεστό έγγραφο που δεν απαιτεί περαιτέρω ενέργειες για την εφαρμογή του ούτε άλλη διαδικασία. Δεν θα υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, ούτε σε ακύρωση ή αναβολή ενώπιον τακτικών δικαστηρίων. Το μέρος που αδυνατεί να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της απόφασης διαιτησίας θα υποχρεούται να αποκαθιστά όλες και οποιεσδήποτε ζημιές (*damnum emergens* or *lucrum cessans*) που προκλήθηκαν στο άλλο μέρος."

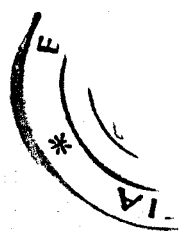
11. Με μια προκαταρκτική απόφαση (υπό αριθμ. 1391Ο/1979) στις 29 Σεπτεμβρίου 1979, το Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την κύρια αίτηση του Κράτους. Υποστήριξε ότι ο όρος της διαιτησίας αφορούσε μόνο τη ρύθμιση διαφορών που προέκυπταν από την

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

εκτέλεση του συμβολαίου και όχι την αδυναμία κάποιου μέρους να εκπληρώσει το συμβόλαιο. Επιπλέον έκρινε ότι η υπουργική επιτροπή επί της οικονομίας είχε προκαλέσει τη λήξη του συμβολαίου στο σύνολό του (βλ. παρ.9 παραπάνω) με αποτέλεσμα την ακύρωση του όρου διαιτησίας εφόσον δεν ήταν αυτόνομη διάταξη. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα του Κράτους ότι δύο από τους όρους που ακολούθως περιέχονταν στο συμβόλαιο, δηλ. η κατάθεση της επιταγής ως ασφάλεια και η πληρωμή στο δεύτερο μέρος του μικρότερου κεφαλαίου, δεν είχαν ικανοποιηθεί. Τελικά, το Δικαστήριο διέταξε συμπληρωματικά ερευνητικά μέτρα συμπεριλαμβάνοντας την ακρόαση πέντε μαρτύρων με σκοπό τον καθορισμό της ύπαρξης και έκτασης της ζημιάς που η ΣΤΡΑΝ ισχυριζόταν.

Γ. Οι διαδικασίες διαιτησίας

12. Στις 12 Ιουνίου 1980 το Κράτος κατέθεσε μια αίτηση διαιτησίας και όρισε έναν διαιτητή. Ζήτησε από το δικαστήριο διαιτησία να δηλώσει ότι όλες οι απαιτήσεις για αποζημίωση εναντίον του Ελληνικού Κράτους που είχαν κατατεθεί από τη ΣΤΡΑΝ στο Πρωτοδικείο Αθηνών (βλ. παρ. 10 παραπάνω) ήταν αβάσιμες.

Στο υπόμνημά της στις 28 Ιουνίου 1980 η ΣΤΡΑΝ - που είχε ορίσει έναν Καθηγητή Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών ως διαιτητή - ισχυρίστηκε κυρίως ότι το δικαστήριο διαιτησίας στερούνταν δικαιοδοσίας και ζήτησε η διαιτησία να παραμείνει μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες που είχαν ξεκινήσει στις 10 Νοεμβρίου 1978. Εναλλακτικά και με σκοπό να αντικρούσει τα επιχειρήματα του Κράτους, παρέπεμψε τους διαιτητές στους ισχυρισμούς της στο Πρωτοδικείο Αθηνών.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

13. Το δικαστήριο διαιτησίας συστήθηκε στις 3 Ιουλίου 1980. Ο πρόεδρος του επελέγη από κοινού από τους δύο άλλους διαιτητές (Άρθρο 27 παρ. 3 του συμβολαίου). Ελαβε την απόφασή του στις 27 Φεβρουαρίου 1984.

Εκρινε ότι είχε δικαιοδοσία επειδή, κατά τη γνώμη του, οι διαφορές που προκύπτουν από τη συνολική αδυναμία να εκτελεστεί το συμβόλαιο υπόκεινταν επίσης σε διαιτησία, η οποία δεν περιοριζόταν στις διαφορές που προέκυπταν από τη μη εκτέλεση των ατομικών όρων όπως είχαν παρουσιαστεί από το Κράτος. Η έκφραση του όρου διαιτησίας στο Άρθρο 27 (βλ. παραγραφο 10 παραπάνω) ήταν επαρκώς γενική και σαφής ώστε να απορρίψει τέτοιες διακρίσεις.

Επί των πλεονεκτημάτων, το δικαστήριο διαιτησίας στηρίχθηκε στην απόδειξη που είχε προσκομιστεί από τα μέρη προτού το Πρωτοδικείο Αθηνών στις 10 Νοεμβρίου 1978 (βλ. παρ. 10 παραπάνω). Εκρινε ότι η ευθύνη για τις απώλειες που ισχυριζόταν η ΣΤΡΑΝ ήταν μοιρασμένη - 70% για το Κράτος και 30 % για την Εταιρία. Η τελευταία είχε αρχίσει τα έργα στη γη που ήταν αντικείμενο αμφισβητούμενης εντολής απαλλοτρίωσης και χωρίς πρώτα να λάβει την απαραίτητη άδεια σχεδιασμού. Για το λόγο αυτό εκρινε τις απαιτήσεις της ΣΤΡΑΝ θεμελιωμένες έως το ποσό που δεν υπερέβαινε τις 116.273.442 δραχμές, 16.054.165 Δολλάρια και 614.627 Γαλλικά Φράγκα, συν τόκο 6% από τις 10 Νοεμβρίου 1978, ωστόσο η αναφορά αυτή στον τόκο δεν εμφανίστηκε στο λειτουργικό μέρος της απόφασης. Τελικά, το δικαστήριο δήλωσε ότι το Κράτος παρακρατούσε παράνομα την επιταγή που είχε κατατεθεί ως ασφάλεια (βλ. παρ. 10 παραπάνω).

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

14. Στις 24 Ιουλίου 1984 η ενάγουσα εταιρία ζήτησε μια απόφαση από το Πρωτοδικείο Αθηνών απαιτώντας από το Κράτος να επιστρέψει την ασφάλεια, αλλά το Δικαστήριο ανέστειλε τις διαδικασίες λόγω εκκρεμότητας της ολοκλήρωσης εκείνων που είχαν ξεκινήσει στις 10 Νοεμβρίου 1978 (βλ. παρ. 10 παραπάνω).

Δ. Οι εφέσεις εναντίον της απόφασης διαιτησίας της 27ης Φεβρουαρίου 1978.

1. Στο Πρωτοδικείο Αθηνών

15. Στις 2 Μαΐου 1984 το Κράτος είχε ζητήσει από το Πρωτοδικείο Αθηνών να απορρίψει την απόφαση της διαιτησίας της 27ης Φεβρουαρίου 1984.

Ισχυρίστηκε ότι το δικαστήριο διαιτησίας στερούνταν δικαιοδοσίας να εκδικάζει διαφορές που προκύπτουν από το κρινόμενο συμβόλαιο και των οικονομικών απαιτήσεων της ΣΤΡΑΝ εναντίον του Κράτους. Εναλλακτικά, επιβεβαίωσε ότι τα συμβαλλόμενα μέρη είχαν πρόθεση να περιορίσουν τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου διαιτησίας σε διαφορές που σχετίζονται με την εκτέλεση και ερμηνεία των όρων του συμβολαίου και του σκοπού των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από αυτό. Η δικαιοδοσία του ως εκ τούτου δεν θα μπορούσε να επεκταθεί σε διαφορές που σχετίζονται με την ολική αδυναμία να εκτελέσουν το συμβόλαιο. Ακολούθησε ότι η αμφισβητούμενη διαφορά ήταν θέμα για τα κοινά αστικά δικαστήρια όπως είχε αναγνωρίσει το Πρωτοδικείο Αθηνών με την απόφασή του 13910/1979. Επιπλέον εναλλακτικά, το Κράτος υποστήριξε ότι η έλλειψη δικαιοδοσίας του δικαστηρίου διαιτησίας επιβεβαιώθηκε από το γεγονός ότι οι απαιτήσεις της ΣΤΡΑΝ

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

εναντίον του είχαν παραγραφεί λόγω λήξεως του συμβολαίου. Τελικά, τόνισε την δηλωτική φύση της αγωγής που κατατέθηκε από τη ΣΤΡΑΝ στις 10 Νοεμβρίου 1978 (βλ. παρ. 10 παραπάνω).

16. Σε μια απόφαση (υπό αριθμ. 5526/1985) της 21ης Απριλίου 1985, το δικαστήριο των Αθηνών απέρριψε την αίτηση του Κράτους, ισχυριζόμενο ότι η απόφαση που κατήγγειλε το συμβόλαιο δεν είχε καταστήσει άκυρο τον όρο διαιτησίας. Ο όρος αυτός συνέχισε να παράγει τις συνέπειές του σχετικά με διαφορές που είχαν προκύψει κατά την περίοδο ισχύος του συμβολαίου.

17. Στις 19 Δεκεμβρίου 1986 η ενάγουσα εταιρία απέσυρε την πρώτη της αγωγή στο Πρωτοδικείο Αθηνών (βλ. παρ. 9 παραπάνω), αλλά επεδίωξε να συνεχίσει την αγωγή του για την επιστροφή της επιταγής που είχε κατατεθεί ως ασφάλεια (βλ. παρ. 14 παραπάνω).

Όταν η αγωγή αυτή είχε εκδικαστεί στο Πρωτοδικείο Αθηνών στις 6 Φεβρουαρίου 1987, το Κρατος, στηριζόμενο στο Άρθρο 294 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αντιτάθηκε στη μη συνέχιση της πρώτης αγωγής. Υποστήριξε ότι η τελευταία αγωγή θα είχε καταλήξει σε πόρισμα μη ευνοϊκό για τη ΣΤΡΑΝ και ότι το Κρατος έτσι είχε νόμιμο συμφέρον στην επιδίωξη μιας οριστικής απόφασης.

Ωστόσο, το Δικαστήριο ξανά ανέστειλε τις διαδικασίες (απόφαση 2877/1987) λόγω της έφεσης που εκκρεμούσε (βλ. παρ. 19 παρακάτω).

2. Στο πρωτοδικείο Αθηνων

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

18. Σε απόφαση (υπό αριθμ. 9336/1986) στις 4 Νοεμβρίου 1986 το Εφετείο Αθηνών, βάσισε την απόφασή του στους ίδιους λόγους ανατρέποντας την απόφαση της 21ης Απριλίου 1985.

Ορισε μεταξύ άλλων :

“Στην σύγχρονη ελληνική νομοθεσία η αρχή αυτονομία ενός όρου διαιτησίας υπερισχύει σχετικά με το συμβόλαιο. Η λήξη του συμβολαίου για οποιοδήποτε λόγο δεν φέρει τέλος στην εξουσία των διαιτητών που έχουν οριστεί να εκδικάζουν διαφορές που έχουν προκύψει κατά την περίοδο ισχύος του συμβολαίου . . . Η απόφαση της υπουργικής επιτροπής επί της οικονομίας δεν ματαίωσε τον όρο διαιτησίας που περιέχεται στο Άρθρο 27 του συμβολαίου και ανάλογα, δεν αποκλείει τους διαιτητές από την εξέταση των πλεονεκτημάτων της διαφοράς”.

3. Στο Ακυρωτικό Δικαστήριο

19. Στις 15 Δεκεμβρίου 1986 το Κράτος άσκησε έφεση ενώπιον του Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

Η εκδίκαση αρχικά ορίστηκε για τις 4 Μαΐου 1987 αλλά την ημερομηνία εκείνη αναβλήθηκε για την 1η Ιουνίου 1987 μετά από αίτημα του Κράτους λόγω του ότι ένα προσχέδιο νόμου σχετικά με την επίδικη υπόθεση ήταν ενώπιον του Κοινοβουλίου.

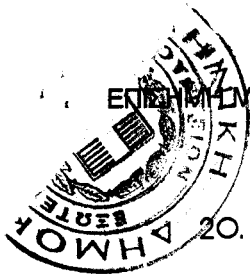
Σε απάντηση σε μια ερώτηση που τέθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην εκδίκαση της 19ης Απριλίου 1994, ο δικηγόρος των εναγόντων ισχυρίστηκε ότι ο εισηγητής του Ακυρωτικού Δικαστηρίου είχε στείλει την γνωμοδότησή του η οποία υπήρξε ευνοϊκή προς τα επιχειρήματα των εναγόντων, στα μέρη προτού τις 4 Μαΐου και η βεβαίωση αυτή δεν αμφισβητήθηκε από την Κυβέρνηση.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

20. Στις 22 Μαΐου 1987 το Κοινοβούλιο θέσπισε το Νόμο υπ' αριθμ. 1701/1987 επί της "προαιρετικής συμμετοχής του Κράτους σε ιδιωτικές εταιρίες ... και της εξαγορά των μετοχών", που άρχισε να ισχύει με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 25 Μαΐου 1987. ο Νόμος αυτός αφορούσε κυρίως την επαναδιαπραγμάτευση μιας εκχώρησης για την προοπτική και εξαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου σε μια περιοχή του Θρακικού πελάγους. Ωστόσο, το Άρθρο 12 του Νόμου είχε εκφραστεί ως εξής :

"1. Η αληθή και νόμιμη έννοια των διατάξεων του Αρθρου 2(1) του Νόμου 141/1975 σχετικά με την λήξη συμβολαίων που καταρτίστηκαν μεταξύ της 21ης Απριλίου 1967 και της 24ης Ιουλίου 1974 είναι ότι με τη λήξη των συμβολαίων αυτών, όλοι οι όροι τους και προϋποθέσεις συμπεριλαμβανομένου και του όρου διαιτησίας ανακλήθηκαν ipso jure και το δικαστήριο διαιτησίας δεν έχει πλέον δικαιοδοσία.

2. Οι αποφάσεις διαιτησίας που καλύπτονται από την παράγραφο 1, δεν θα είναι πλέον έγκυρη ή εκτελεστή.

3. Κάθε κύρια ή δευτερεύουσες απαιτήσεις εναντίον του Ελληνικού Κράτους που εκφράστηκαν είτε σε ξένο είτε ελληνικό συνάλλαγμα, που προκύπτουν από τα συμβόλαια που καταρτίστηκαν μεταξύ της 21ης Απριλίου 1967 και 24ης Ιουλίου 1974, που επικυρώθηκαν από νόμο και έληξαν δυνάμει του Νόμου 141/1975, τώρα κυρήσσονται σα να έχουν παραγραφεί.

4. Όλες οι δικαστικές διαδικασίες σε οποιοδήποτε επίπεδο που εκκρεμούν κατά τον καιρό θέσπισης του νόμου αυτού, σχετικά

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

με απαιτήσεις εντός της έννοιας της προηγούμενης παραγράφου, κυρήσσονται άκυρες”.

21. Στις 10 Ιουλίου 1987 αφού άκουσε τη γνώμη του εισηγητή δικαστή που ζητά την απόρριψη της έφεσης, το Πρώτο Τμήμα του Ακυρωτικού Δικαστηρίου εξέδωσε την απόφασή του (υπό αριθμ. 1387/1987). Ισχυρίστηκε ότι το Άρθρο 12 ήταν αντισυνταγματικό επί των ακόλουθων λόγων :

“... Οχι μόνο (το Άρθρο 107) του Συντάγματος αποδίδει μεγαλύτερη ισχύ στο Νόμο 141/1975 αλλά επίσης εμποδίζει τις ακόλουθες τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις σε αυτόν, τυχόν εξουσιοδοτική ερμηνεία αυτού, με τη μορφή κοινής νομοθεσίας. Ο σκοπός αυτής της ανώτερης ισχύος και της διάταξης του Συντάγματος που απαιτεί ένας απλός νόμος να θεσπίζεται μια φορά και για πάντα, εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του Συντάγματος ήταν να εξασφαλίσει νομοθετική σταθερότητα και διεθνή εμπιστοσύνη για επενδύσεις στην Ελλάδα. Η γνώμη αυτή βασίζεται επί της μόνης πιθανής σημασίας που αποδίδεται στην έκφραση “απλός νόμος που θεσπίζεται μια φορά και για πάντα” και με την ευκολία με την οποία η ως άνω διάταξη θα χλευαζόταν εάν τροποποιήσεις, συμπληρώσεις ή εξουσιοδοτική ερμηνεία του νόμου αυτού επιτρέπονταν ...

Επεται ότι ... οι διατάξεις του Αρθρου 12 του Νόμου 1701/1987 που φερόταν να παρέχουν μια εξουσιοδοτική ερμηνεία και να τροποποιήσουν και συμπληρώσει το Άρθρο 2 παρ.1 του Νόμου 141/1975 και οι οποίες θεσπίστηκαν μετά τη λήξη του χρονικού ορίου που είχε τεθεί από το Άρθρο 107 παρ. 2 του Συντάγματος είναι αντίθετες στο έγγραφο αυτό. Σύμφωνα με το Άρθρο 93

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

παρ. 4 του Συντάγματος το δικαστήριο αποκλείεται από την εφαρμογή αυτών. Το Τμήμα αρνείται να εφαρμόσει τις μη συνταγματικές διατάξεις και σύμφωνα με το Άρθρο 563 παρ.2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, υποστηρίζει ότι το Ακυρωτικό Δικαστήριο που συνεδριάζει σε ολομέλεια . . . "

22. Η εκδίκαση από το Ακυρωτικό Δικαστήριο που συνεδριάζει σε ολομέλεια ξεκίνησε στις 19 Νοεμβρίου 1987, αλλά ως αποτέλεσμα του θανάτου ενός από τα μέλη της ΣΤΡΑΝ ζήτησε μια νέα εκδίκαση η οποία έγινε στις 25 Φεβρουαρίου 1988.

Το Ακυρωτικό Δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του (υπό αριθμ. 4/1989) στις 16 Μαρτίου 1989. Παρατήρησε μεταξύ άλλων :

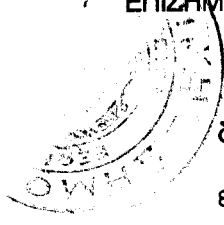
"... (Το Σύνταγμα) προβλέπει για τη "θέσπιση ενός απλού νόμου που θεσπίζεται μια φορά και για πάντα" ο οποίος εξ ορισμού κατέχει ανώτερη ισχύ σε βαθμό που να μην μπορεί ούτε να συμπληρωθεί ούτε να τροποποιηθεί από την κοινή νομοθεσία . . . Ωστόσο, η εμπόδιση συμπλήρωσης ή τροποποίησης του περιεχομένου των νόμων αυτών δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν ποτέ να ερμηνευτούν. Το γεγονός ότι είναι *suí generis*, το οποίο τους δίνει προτεραιότητα έναντι της κοινής νομοθεσίας , . . . δεν αποκλείει την ερμηνεία τους όπου οι συνθήκες το απαιτούν. Ο σκοπός της ερμηνείας αυτής δεν είναι να τροποποιεί την ουσία του νόμου που ερμηνεύεται αλλά να διευκρινίσει τη αρχική του έννοια και να λύσει διαφορές που είχαν προκύψει σε σχέση με την ερμηνεία του ή που μπορούν να προκύψουν στο μέλλον. (Η ανάγκη για τέτοια ερμηνεία) θα οριστεί τελικά από το δικαστήριο που θα πρέπει να διαπιστώσει εάν η έννοια του νόμου που ερμηνεύεται πραγματικά δίνει αφορμή για αμφιβολίες που

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

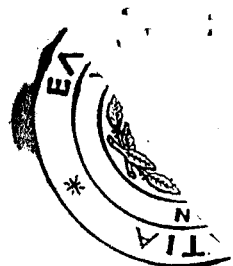

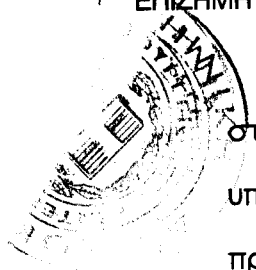
δικαιολογούν την παρέμβαση της νομοθεσίας . . . Ανάλογα, η ερμηνεία του Νόμου υπ' αριθμ. 141 δεν είναι αντίθετη στο Σύνταγμα απλά επειδή είναι νόμος ανώτερης βαθμίδας. Πρέπει παρ' όλα αυτά να οριστεί από τη μια πλευρά εάν η ερμηνεία ήταν απαραίτητη στη συγκεκριμένη περίπτωση και από την άλλη πλευρά, εάν οι μη ερμηνευτικές διατάξεις του νόμου αυτού, που είχαν σχέση με τη λύση της επίδικης υπόθεσης, είναι αντίθετες στο Σύνταγμα, Η σύνταξη (του Αρθρου 2 παρ. 5 του Νόμου 141/1975) στερείται ευκρίνειας και δημιουργεί αμφιβολίες ως προς το εάν ο όρος διαιτησίας συνεχίζει να ισχύει κατόπιν της λήξης του συμβολαίου . . . και ως προς την δικαιοδοσία του δικαστηρίου διαιτησίας. Στην συγκεκριμένη υπόθεση δημιουργείται πρώτα αμφιβολία στην πορεία των διαδικασιών που φέρονται από τους ενάγοντες στο κοινό αστικό δικαστήριο και ξανά - ακολούθως της προκαταρκτικής απόφασης του Πρωτοδικείου Αθηνών - όταν οι διαδικασίες αυτές διακόπηκαν και έγινε προσφυγή στη διαιτησία, όπου διαμετρικά αντίθετα επιχειρήματα παρουσιάστηκαν. . . Ασχετα από τις αμφιβολίες αυτές, το κύριο θέμα είναι η αποδοχή ή απόρριψη της αρχής αυτόνομου χαρακτήρα του όρου διαιτησίας και του σκοπού του. Για μεγάλο διάστημα, το θέμα αυτό ήταν το αντικείμενο σημαντικών διαφορών γνώμης στη διεθνή νομολογία και μεταξύ νομικών συγγραφέων. Σε μερικές χώρες η αρχή επιβίωσης του όρου για την επίλυση διαφορών που προκύπτουν πριν τη λήξη των συμβολαίων . . . επικρατεί. Σε άλλες χώρες η επικρατούσα άποψη είναι ότι η λήξη των συμβολαίων συνεπάγεται την ακύρωση του όρου και για το λόγο αυτό την παραπομπή όλων των διαφορών

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

στα κοινά δικαστήρια. Για το λόγο αυτό ήταν απαραίτητο να υπάρξει ερμηνεία του νόμου 141/1975 και η ερμηνεία να λύσει το πρόβλημα για τους σκοπούς του Ελληνικού Δικαίου δίνοντας επιλογή για την ακύρωση των όρων διαιτησίας . . . και την αφαίρεση δικαιοδοσίας από το δικαστήριο διαιτησίας. Το γεγονός ότι η παρέμβαση της διαιτησίας συνέβηκε . . . πέντε ημέρες προτού την εκδίκαση από το Πρώτο Τμήμα του Δικαστηρίου αυτού και κατόπιν μιας προηγούμενης αναβολής δεν σημαίνει ότι δεν ήταν απαραίτητη και δεν την καθιστά αντίθετη στο Άρθρο 26 παρ. 1 και 3 και τα Άρθρα 77 και 87 του Συντάγματος. Η επίδικη διαφορά παρέσχε την ευκαιρία να λυθεί ένα πρόβλημα που είχε ήδη ανακύψει. Συνεπώς, δεν μπορεί να συναχθεί ότι δίνοντας τέτοια ερμηνεία στην περίπτωση αυτή, η νομοθεσία που εμπλέκεται με την δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων και σφετερίζεται τη δικαιοδοσία αυτή. Ακολουθεί ότι, αντίθετα με το πόρισμα του Πρώτου Τμήματος, το Άρθρο 12 παρ.1 του Νόμου υπ' αριθμ. 1701/1987 δεν αποτελεί παράβαση του Συντάγματος . . ."

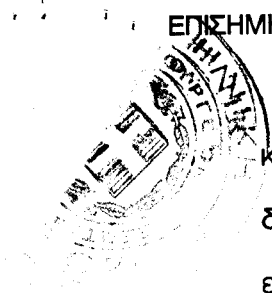
Το Ακυρωτικό Δικαστήριο έχει τη γνώμη ότι η παρ. 2 του Αρθρου 12 δεν ήταν αντισυνταγματική εφόσον ουσιαστικά συμπλήρωνε την παράγραφο 1 και ζητά να στερήσει ισχύ από τις αποφάσεις διαιτησίας που λήφθηκαν κατόπιν της λήξης συμβολαίων και που δεν θα είχαν ληφθεί εάν η έννοια του Νόμου 141/1975 είχε διευκρινιστεί έγκαιρα. Επιπρόσθετα, το δικαστήριο αρνήθηκε να εξετάσει τη συνταγματικότητα της παρ. 3 βρίσκοντας ότι δεν είχε σχέση με την υπόθεση ενώπιόν του. Τελικά υποστήριξε ότι η υιοθέτηση της παραγράφου 4 εν ολίγοις προτού την εκδίκαση, είχε σκοπό να αφαιρέσει από τα δικαστήρια την δυνατότητα

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellénique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

καθορισμού της ισχύος της αμφισβητούμενης απόφασης. Η διάταξη αυτή για το λόγο αυτό παραβίασε την αρχή διάκρισης εξουσιών.

23. Το Ακυρωτικό Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση το Πρωτο Τμήμα το οποίο στις 11 Απριλίου 1990, ακύρωσε την Απόφαση του Εφετείου της 4ης Νοεμβρίου 1986 (βλ. παρ. 18 παραπάνω) και κήρυξε άκυρη την απόφαση της διαιτησίας στις 27 Φεβρουαρίου 1984 (βλ. παρ. 13 παραπάνω).

II. Το σχετικό εσωτερικό δίκαιο.

A. Το Σύνταγμα

24. Οι ακόλουθες διατάξεις του Συντάγματος του 1975 είναι σχετικές εδώ :

Αρθρο 77

"1. Η αυθεντική ερμηνεία των νόμων θα μείνει στη νομοθετική εξουσία."

2. Ενας νόμος που δεν είναι αληθινά ερμηνευτικός θα ισχύσει μόνο από την δημοσίευσή του."

Αρθρο 93 παρ. 4

"Τα δικαστήρια δεν θα επιτρέπεται να εφαρμόζουν νόμους το περιεχόμενο των οποίων είναι αντίθετο με το Σύνταγμα".

Αρθρο 107

"1. Η νομοθεσία ανώτερης επίσημης κατάταξης που θεσπίστηκε προτού τις 21 Απριλίου που συνδέεται με την προστασία ξένου κεφαλαίου θα συνεχίσει να κατέχει τη θέση αυτή στην κατάταξη και θα εφαρμόζεται σε κεφάλαιο που εισάγεται μεταγενέστερα.

2. Ενας απλός νόμος που θα θεσπιστεί για μια φορά και πάντα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Συντάγματος αυτού θα συγκεκριμενοποιεί τους όρους και τη διαδικασία για τη λήξη ή αναθεώρηση προνομιούχων διοικητικών συμφωνιών που καταρτίζονται ή δημοσιοποιήθηκαν μεταξύ της 21ης Απριλίου 1967 και 23ης Ιουλίου 1974, σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 2687/1953 στο βαθμό που οι συμφωνίες αυτές ή τα μέτρα αφορούν την επένδυση ξένου κεφαλαίου ..."

Σύμφωνα με τους νομικούς συγγραφείς, η αναφορά στο Άρθρο 107 του Συντάγματος στο νομοθετικό Διάταγμα 2687/1953 που προβλέπει μεταξύ άλλων, ότι η διαιτησία πρόκειται να αποτελέσει τα τελευταία μέσα λύσης διαφορών που αφορούν ξένες επενδύσεις - αποδίδει συνταγματική ιδιότητα στη διαιτησία αυτή (Εισαγωγή στο Ελληνικό Δίκαιο, Κ.Δ. Κεραμέας και Π.Ι. Κοζύρης, Deventer/Αθήνα, Kluwer/Σάκκουλας, 1988 σελ. 263).

Β. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

25. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει μεταξύ άλλων τα εξής :

Άρθρο 294

"Ο ενάγων μπορεί να αποσύρει την αγωγή χωρίς τη συναίνεση του εναγομένου προτού ο τελευταίος καταθεσεί προτάσεις επί των στοιχείων της υπόθεσης. Δεν μπορεί να την αποσύρει σε μεταγενέστερο στάδιο εάν ο εναγόμενος έχει ένσταση επί της απόσυρσης λόγω του ότι έχει νόμιμο συμφέρον στις διαδικασίες που ολοκληρώνονται με τελεσίδικη απόφαση."

Άρθρο 295 παρ.1

"Το αποτέλεσμα της απόσυρσης της αγωγής είναι ότι θα θεωρηθεί σα να μην είχε ποτέ κατατεθεί ..."

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Το 7ο Τμήμα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Άρθρο 867 - 903) σχετίζεται με τη διαιτησία. Οι σχετικές διατάξεις είναι ως εξής :

Άρθρο 893 παρ.2.

“Ο διαιτητής . . . εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται από τον όρο περί διαιτησίας, θα καταθέσει το πρωτότυπο της απόφασης διαιτησίας στο αρχείο του Πρωτοδικείου εντός της δικαιοδοσίας του οποίου η απόφαση εκδόθηκε. . . .”

Άρθρο 895

“1. Τα τακτικά ένδικα μέσα δεν υπάρχουν εναντίον των αποφάσεων διαιτησίας.

2. Η συμφωνία διαιτησίας μπορεί να συγκεκριμενοποιήσει μια έφεση εναντίον της απόφασης διαιτησίας ενώπιον διαφόρων διαιτητών . . . , αλλά πρέπει συγχρόνως να ορίσει τις προϋποθέσεις τη χρονική προθεσμία και τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί για την άσκηση ενός τέτοιου ένδικου μέσου και για την απόφαση επί αυτού”.

Άρθρο 896

“Εάν η συμφωνία διαιτησίας δεν ορίσει την έφεση που προβλέπεται στο Άρθρο 895 παρ.2 ή εάν η προθεσμία για την κατάθεση μιας τέτοιας έφεσης έχει λήξει, η απόφαση διαιτησίας θα καταστεί οριστική”

Άρθρο 897

“Η απόφαση διαιτησίας μπορεί να ματαιωθεί ολικά ή μερικά, μόνο με δικαστική απόφαση και επί των ακόλουθων βάσεων :

(1) όπου η απόφαση διαιτησίας είναι άκυρη

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

(2) όπου ελήφθηκε μετά την παύση ισχύος της συμφωνίας διαιτησίας

(3) όπου οι διαιτητές ορίστηκαν σε παράβαση των όρων της συμφωνίας διαιτησίας ή των καταστατικών διατάξεων ...

(4) όπου οι διαιτητές υπερέβησαν τις εξουσίες που τους απονέμονταν δυνάμει της συμφωνίας διαιτησίας ή κάποιου νόμου

(5) όπου οι διατάξεις των Αρθρων 886 παρ.2, 891 και 892 είχαν παραβιαστεί

(6) όπου είναι αντίθετη σε δημόσια πολιτική και ηθική

(7) όπου είναι ακατανόητη ή όπου περιέχει αντιφατικές διατάξεις
... "

Άρθρο 904

"1. Η θέση σε ισχύ μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σύμφωνα με μια εκτελεστή απόφαση.

2. Οι ακόλουθες αποφάσεις θα είναι εκτελεστές :

...

(β) απόφαση διαιτησίας

... "

Άρθρο 918

"1. Η θέση σε ισχύ μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο επί της βάσης του αντιγράφου της εκτελεστής απόφασης φέροντας τη σφραγίδα που αποδίδει εξουσία να εκτελεί ...

2. Η οπισθογράφηση στη σφραγίδα που αποδίδει εξουσία προς εκτέλεση θα πραγματοποιείται :

...

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

(δ) σχετικά με τις αποφάσεις διαιτησίας από τον διαιτητή του Πρωτοδικείου ...

... "

Γ. Ο Νόμος υπ' αριθμ. 141/1975 "επί . . . της αναθεώρησης ή ανάκλησης των συμφωνιών . . . που καταρτίστηκαν κατά την περίοδο της δικτατορίας"

26. Ο Νόμος υπ' αριθμ. 141/1975, ο οποίος θεσπίστηκε σύμφωνα με το Άρθρο 107 παρ.2 του Συντάγματος, κατέστησε δυνατή την ανάκληση ή αναθεώρηση οποιουδήποτε διοικητικού μέτρου επικύρωσης, εκδόθηκε μεταξύ της 21ης Απριλίου 1967 και της 23ης Ιουλίου 1974 και κάθε Συμβούλιο που καταρτίστηκε από το Κράτος κατά τη διάρκεια της περιόδου με κάποιο νομικό ή φυσικό πρόσωπο και σχετικά με τις επενδύσεις που διέπονται από το Νομοθετικό Διάταγμα 2687/11953. Τετοια μέτρα ή συμβόλαια που επρόκειτο να αναθεωρηθούν ή καταγγελθούν όπου ήταν ασύμβατα με το Σύνταγμα ή άλλους νόμους ή αντίθετα στην ηθική και επιζήμια για τα συμφέροντα του Κράτους, τους καταναλωτές και την εθνική οικονομία.

Τα συμβόλαια επρόκειτο να λήξουν όπου αποδείχτηκε αδύνατο να αναθεωρηθούν στο σύνολό τους. Η λήξη θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με γραπτό αίτημα του ενδιαφερόμενου προσώπου ή ομόφωνα από την υπουργική επιτροπή επί της οικονομίας.

Το Άρθρο 2 παρ.5 του Νόμου περιέγραψε τις συνέπειες της λήξης υπό τους ακόλουθους όρους :

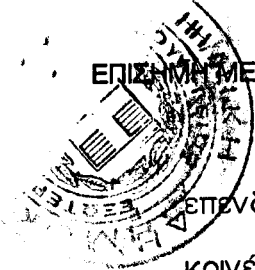
"Ως συνέπεια της λήξης ενός συμβολαίου . . . τα ειδικά προνόμια και συμφωνίες θα πάψουν να έχουν ισχύ και η ανάληψη ή οι

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

**Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.**

**HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.**

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ θα υπόκεινται στους κοινούς νόμους που διέπουν τις κοινές αναλήψεις και επενδύσεις . . . ”

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

27. Τα Ελληνικά Διυλιστήρια ΣΤΡΑΝ και ο κ. Στρατής Ανδρεάδης έκαναν αίτηση στην Επιτροπή στις 20 Νοεμβρίου 1987. Ισχυρίστηκαν ότι έγινε παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης ως προς το ότι δεν είχε γίνει δίκαιη δίκη εντός λογικού χρόνου. Επιπλέον ισχυρίστηκαν ότι ως αποτέλεσμα της έκτασης και της αναβλητικής φύσης των διαδικασιών και των διατάξεων του Αρθρου 12 του Νόμου υπ’ αριθμ. 1701/1987 το δικαίωμά τους ιδιοκτησίας που εγγυήθηκε σύμφωνα με το Αρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 είχε παραβιασθεί.

28. Η Επιτροπή κήρυξε την αίτηση (υπ’ αριθμ. 13427/87) αποδεκτή στις 4 Ιουλίου 1991. Στην έκθεσή της της 12ης Μαΐου 1993 (Αρθρο 31) εξέφρασε την ακόλουθη γνώμη :

- (α) ότι υπήρξε παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης όσον αφορά το δικαίωμα δίκαιης δικής (ομόφωνα), αλλά όχι όσον αφορά το μήκος των διαδικασιών (δώδεκα ψήφοι έναντι δύο).
- (β) ότι υπήρξε παράβαση του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλου 1 (ομόφωνα)

Το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης της Επιτροπής και των δύο χωριστών γνωμών που περιέχονται στην έκθεση ανατυπώθηκε ως παράρτημα αυτής της απόφασης.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΥΠΟΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

29. Στο υπόμνημά της η Κυβέρνηση ρώτησε το Δικαστήριο :

“(να κηρύξει) την αίτηση από τα Ελληνικά Διυλιστήρια ΣΤΡΑΝ απαράδεκτη, από τη μια πλευρά και (επιπρόσθετα στο ότι δεν

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellénique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE – ATHENS.

είχε υπάρξει παραβίαση των δικαιωμάτων των αιτούντων όπως προστατεύονται από το Άρθρο 6 της Σύμβασης και το Άρθρο 1 του Πρωτού Πρωτοκόλλου."

30. Οι ενάγοντες ζήτησαν από το Δικαστήριο να υποστηρίξει :

"(1) ότι είχε υπάρξει παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 όσον αφορά το δικαίωμα των εναγόντων σε δίκαιη δίκη από ένα δικαστήριο.

(2) ότι είχε υπάρξει παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 όσον αφορά την τήρηση της λογικής απαίτησης χρόνου.

(3) ότι είχε υπάρξει και συνεχίζει να υπάρχει παράβαση του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1.

(4) ότι το εναγόμενο Κράτος πρόκειται να πληρώσει στους ενάγοντες ... το ποσό που απαιτείται ως ακριβή ικανοποίηση."

1. Σημείωση του Αρχαιοφύλακα : Για πρακτικούς λόγους το παρον προσάρτημα θα εμφανίζεται μόνο στην έντυπη έκδοση της απόφασης (τόμος 301-B της Σειράς Α των Εκδόσεων του Δικαστηρίου) αλλά ένα αντίγραφο της έκθεσης της Επιτροπής μπορεί να ληφθεί από το αρχείο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Η Προκαταρκτική Ενσταση της Κυβέρνησης

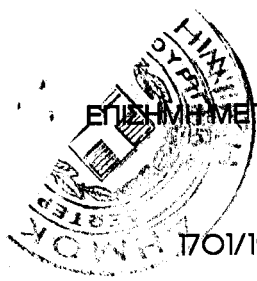
Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι οι ενάγοντες απέτυχαν να εξαντλήσουν τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Εάν το Πρωτοδικείο Αθηνών επρόκειτο να απορρίψει την αίτηση προς απόρριψη που είχε κατατεθεί από τους εναγόντες στις 19 Δεκεμβρίου 1986 (βλ. παρ. 17 παραπάνω), η εξέταση της αγωγής που είχαν προσκομίσει στις 10 Νοεμβρίου 1978 θα προχωρούσε και θα βρίσκονταν σε θέση να ισχυριστούν την ασυμβατότητα για την οποία με το Σύνταγμα και τη Σύμβαση του Αρθρου 12 παρ.3 του νόμου

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

1701/1987, η συνταγματικότητα της οποίας δεν είχε καθοριστεί από την ολομέλεια του Ακυρωτικού Δικαστηρίου (βλ. παρ. 22 παραπάνω). Εάν, από την άλλη πλευρά, το Πρωτοδικείο επέτρεπε την αίτηση αυτή, δεν υπήρχε τίποτε να εμποδίσει τους ενάγοντες από την κατάθεση μιας νέας αγωγής που βασιζόταν στις ίδιες διαμαρτυρίες. Το εσωτερικό δίκαιο στα συγκεκριμένα Άρθρα 4, 5, 20 παρ.2, 28 και 93 παρ.4 του Συντάγματος που τους απέδιδε επαρκή νομική προστασία.

32. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι λαμβάνει γνώση των προκαταρκτικών ενστάσεων στο βαθμό που το επίμαχο Κράτος τις έχει ήδη προβάλει, τουλάχιστον στην ουσία και με επαρκή σαφήνεια, ενώπιον της Επιτροπής κυρίως στο επίπεδο αρχικής εξέτασης του αποδεκτού.

33. Ενώπιον της Επιτροπής, η Κυβέρνηση ουσιαστικά ισχυρίστηκε ότι οι ενάγοντες έπρεπε να έχουν καταθέσει διοικητικά μέτρα το 1977 εναντίον της απόφασης της υπουργικής επιτροπής επί της οικονομίας στις 14 Φεβρουαρίου 1977 καταγγέλοντας το συμβόλαιο. Η Επιτροπή απέρριψε την ένσταση αυτή λόγω του ότι η Κυβέρνηση δεν είχε αποδείξει ότι οι διαδικασίες αυτές θα παρείχαν επανόρθωση με οποιοδήποτε τρόπο για την θέση σε ισχύ του Νόμου υπ' αριθμ. 1701/1987, την εφαρμογή του στους ενάγοντες ή για το μήκος των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

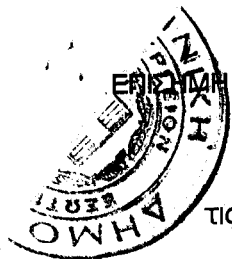
34. Στο υπόμνημά τους στο Δικαστήριο, η Κυβέρνηση αναφέρθηκε στο ακόλουθο απόσπασμα από τις συμπληρωματικές παρατηρήσεις στις 6 Μαΐου 1991 επί του αποδεκτού της αίτησης : οι ενάγοντες "επέλεξαν να επιδιώξουν

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

τις απαιτήσεις τους σύμφωνα με μια διαδικασία . . . η οποία δεν προβλέπεται στο Ελληνικό νομικό σύστημα - διαιτησία - και η αίτηση είναι επομένως απαράδεκτη επειδή απέτυχαν να εξαντλήσουν τα ένδικα μέσα που τους διατίθενται σε περιπτώσεις αυτής της φύσης".

35. Ένας τέτοιος ισχυρισμός δεν μπορεί να είναι αρκετός κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου για να στηρίξει την ένσταση που παρουσίασε η Κυβέρνηση σε αυτή τη φάση των διαδικασιών. Όταν ένα Κράτος στηρίζεται στον κανόνα εξάντλησης, πρέπει να αποδεικνύει με επαρκή σαφήνεια τα ισχύοντα ένδικα μέσα στα οποία οι ενάγοντες δεν είχαν καταφύγει. Στον τομέα αυτό, δεν έγκειται στα όργανα της Σύμβασης να θεραπεύσουν με δικά τους μέσα οποιαδήποτε ελαττώματα ή έλλειψη ακρίβειας στα επιχειρήματα των εναγομένων Κρατών (βλ. μεταξύ πολλών άλλων εξουσιών, την απόφαση της όης Δεκεμβρίου 1988, Barbera, Messegue και Jabardo εναντίον Ισπανίας, Σειρά Α, αρ. 46 σελ. 27 παρ. 56).

Επιπλέον, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση αρχικά αμφισβήτησε τη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων και επέλεξε τη διαιτησία ως μέσο για την επίλυση της διαφοράς (βλ. παρ. 10 και 12 παραπάνω).

36. Ως εκ τούτου υπήρχε κανόνας που απαγορεύει την άρνηση της αλήθειας των γεγονότων που έχουν κατατεθεί (estoppel) σχετικά με την προκαταρκτική ένσταση.

II. ΟΙ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

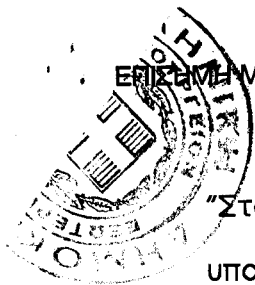
37. Οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν δύο παραβάσεις του Αρθρου 6 αρ.1 της Σύμβασης, που προβλέπει ως εξής :

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

"Στον καθορισμό των αστικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων . . . καθένας δικαιούται μια δίκαιη . . . ακρόαση εντός λογικού χρόνου από (κάποιο) . . . δικαστήριο . . .)

Αρχικά, η υιοθέτηση του Αρθρου 12 του Νόμου 1701/1987 και η εφαρμογή του στην περίπτωση τους από το Ακυρωτικό Δικαστήριο ισχυρίστηκαν ότι τους είχε στερήσει από μια δίκαιη δίκη. Δεύτερον, το μήκος των διαδικασιών για τον καθορισμό της εγκυρότητας της απόφασης διαιτησίας στις 27 Φεβρουαρίου 1984 είχε υπερβεί ένα "λογικό διάστημα".

Α. Δυνατότητα Εφαρμογής του Αρθρου 6 παρ.1

38. Στην εκδίκαση η Κυβέρνηση αρνήθηκε ότι το Άρθρο 6 είχε εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Κατά τη γνώμη τους, το αντικείμενο της αντίθεσης (διαφοράς) ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ήταν η εγκυρότητα του όρου διαιτησίας και συνεπώς η εγκυρότητα της ίδιας της απόφασης διαιτησίας. Επομένως, δεν αφορούσε "αστικό δικαίωμα" με την έννοια του Αρθρου 6. Ο επίμαχος όρος υπήρξε ένα προνόμιο που συμφωνούσε με κάποιο πολύ συγκεκριμένο νομοθετικό κείμενο και είχε να κάνει αποκλειστικά με τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ του στρατιωτικού καθεστώτος και των εναγόντων.

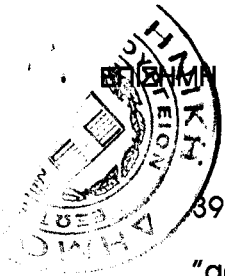
Προκειμένου οι σχέσεις αυτές να παράγουν νομικά αποτελέσματα έπρεπε να επικυρωθούν από ένα νόμο ad hoc, στην περίπτωση αυτή από το Νομοθετικό Διάταγμα 1211/1972 (βλ. παρ. 7 παραπάνω). Επιπρόσθετα, όλες οι νομοθεσίες επί ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα (βλ. παρ. 7 παραπάνω) επιδιώκουν ένα στόχο δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

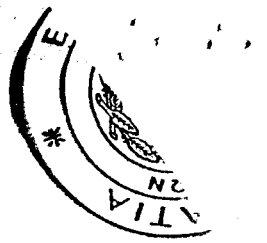
39. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια των "αστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων" δεν πρέπει να ερμηνεύεται μόνο με αναφορά στο εσωτερικό δίκαιο του εναγομένου Κράτους Το Άρθρο 6 παρ. 1 εφαρμόζεται άσχετα από την κατάσταση των μερών, τη φύση της νομοθεσίας που διέπει τον τρόπο με τον οποίο η διαφορά πρόκειται να ρυθμιστεί και τον χαρακτήρα της εξουσίας που έχει δικαιοδοσία επί του θέματος. Είναι αρκετό το ότι η έκβαση των διαδικασιών θα ήταν αποφασιστική για τα ιδιωτικά δικαιώματα και υποχρεώσεις (βλ. μεταξύ πολλών άλλων εξουσιών τη απόφαση 25ης Οκτωβρίου 1989, Allan Jacobsson εναντίον Σουηδίας, Σειρά Α, αρ. 163, σελ. 20 παρ. 72).

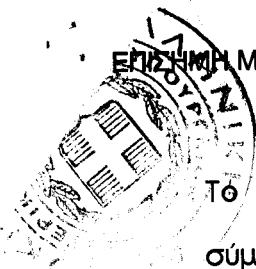
40. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατόπιν της λήξης του Συμβολαίου που καταρτίστηκε μεταξύ αυτών και του Ελληνικού Κράτους οι ενάγοντες κατέθεσαν μια αγωγή στο Πρωτοδικείο Αθηνών για μια δήλωση ότι το Κράτος θα τους αποζημιώνει σχετικά με τα έξοδα που είχαν προκύψει έως εκείνο το σημείο σχετικά με την εκτέλεση του συμβολαίου (βλ. παρ. 10 παραπάνω). Η απαίτησή τους που ήταν ουσιαστικά μια για ζημιές, βασίστηκε κυρίως στους ισχυρισμούς ότι το Κράτος ήδη είχε παραβεί τις υποχρεώσεις του από το Συμβόλαιο προτού τη λήξη του. Η απαίτησή τους στις διαδικασίες διαιτησίας είχε μια παρόμοια βάση. Το δικαστήριο διαιτησίας αποδέχτηκε εν μέρει τις απαιτήσεις των εναγόντων (βλ. παρ. 13 παραπάνω) με απόφαση η οποία ήταν τελεσίδικη, ανέκκλητη και εκτελεστή υπό τους όρους του ίδιου του συμβολαίου (Άρθρο 27 παρ. 9 του συμβολαίου - βλ. παρ. 10 παραπάνω).

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères
de la République Hellénique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το δικαίωμα των εναγόντων σύμφωνα με την απόφαση διαιτησίας ήταν "χρηματικό" κατά φύσιν όπως είχε γίνει δεκτή η απαίτησή τους για ζημιές από το δικαστήριο διαιτησίας. Το δικαίωμά τους να ανακτήσουν τα ποσά που επιδικαστηκαν από το δικαστήριο διαιτησίας για το λόγο αυτό ήταν "αστικό δικαίωμα" εντός της έννοιας του Αρθρου 6, οποιαδήποτε κι αν ήταν η φύση του συμβολαίου, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, μεταξύ των εναγόντων και του Ελληνικού Κράτους (βλ. αναλογικά την απόφαση της 26ης Μαρτίου 1992 των Εκδόσεων Periscope εναντίον της Γαλλίας, Σειρά Α αρ. 234-B, σελ. 66 παρ.40). Επεται ότι η έκβαση των διαδικασιών που κατατίθενται ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων από το Κράτος για την ακύρωση της απόφασης διαιτησίας ήταν αποφασιστική για ένα "αστικό δικαίωμα".

41. Το Άρθρο 6 παρ. 1 εφαρμόζεται ανάλογα.

B. Συμμόρφωση με το Άρθρο 6 παρ. 1

1. Δίκαιη Δίκη

42. Οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι τους είχε στερηθεί το δικαίωμα δικαίης δίκης και ακόμη και το δικαίωμα πρόσβασής τους σε δικαστήριο. Στηρίχθηκαν συγκεκριμένα στην απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1975 (Σειρά Α, αρ. 18), Golder εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου.

Με την θέσπιση και εφαρμογή σχετικά με τους ενάγοντες του Αρθρου 12 του Νόμου 1701/1987, το Κράτος αφαίρεσε ισχυόντως τη δικαιοδοσία από τα δικαστήρια που είχαν κληθεί να ορίσουν

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

την εγκυρότητα της απόφασης διαιτησίας και να εμποδίσουν κάθε κανονική δικαστική έρευνα επί του θέματος της διαφοράς. Μια τέτοια επέμβαση ήταν κατά τις εκφράσεις της απόφασης Golder, "αναπόσπαστη με τον κίνδυνο εξουσίας διαιτησίας" και ασύμφωνο με τις γενικές αρχές διεθνούς δικαίου και την έννοια του κανόνα δικαίου που συνδέεται με τη Σύμβαση. Το κράτος είχε καθορίσει με νομοθετική πράξη μια υπόθεση στην οποία ήταν μέρος. Η "νομοθετική ταχυδακτυλουργία" κατέληξε σε χονδρική ανισότητα όπλων στις εν λόγω διαδικασίες.

43. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτή τη γνώμη. Το Κοινοβούλιο, η πηγή κάθε εξουσίας, ήταν πλήρως δικαιολογημένο στην αυθαίρετη ερμηνεία των νόμων που θεσπίζεται όπου αυτοί είναι αόριστοι. Επιπλέον, το δικαίωμα προς αυτό ρητά του απονέμεται από το Άρθρο 77 του Συντάγματος. Σαφώς μια τέτοια ερμηνεία εφαρμόζεται σε όλες τις υπάρχουσες υποθέσεις, άσχετα από το εάν εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων, επειδή δεν εισάγει νέους κανόνες και δεν τροποποιεί την επίμαχη διάταξη, αλλά επειδή απλά διευκρινίζει την αληθή της σημασία.

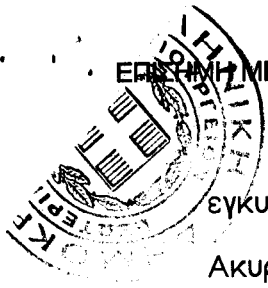
Η παρέμβαση αυτή της νομοθεσίας, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως παράνομη παρέμβαση στην δικαστική εξουσία, ιδιαίτερα όπου η τελευταία είχε στη διάθεσή της τα απαραίτητα μέσα για να εξασφαλίσει ότι δεν υπήρξε διαιτησία. Αυτή ήταν η θέση του ελληνικού νομικού συστήματος. Το Άρθρο 93 του Συντάγματος εμπόδιζε τα Δικαστήρια από το να εφαρμόσουν νόμους των οποίων το περιεχόμενο ήταν αντίθετο με το κείμενο αυτό. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, όταν το Άρθρο 12 του Νόμου 1701/1987 τέθηκε σε ισχύ, η διαφορά σχετικά με την

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

εγκυρότητα της απόφασης διαιτησίας ακόμη εκκρεμούσε στο Ακυρωτικό Δικαστήριο. Το δικαστήριο αυτό θα μπορούσε επομένως να διαπιστώσει εάν οι προϋποθέσεις που δικαιολογούν την αυθαίρετη ερμηνεία από τη νομοθεσία του Νόμου 141/1975 υπήρχαν και εάν η ερμηνεία αυτή παραβίαζε την αρχή διάκρισης των εξουσιών.

44. Το Δικαστήριο δέχεται την άποψη ότι οι διαδικασίες μετά τη θέση σε ισχύ του Νόμου 1701/1987, όταν η υπόθεση εκκρεμούσε στο Ακυρωτικό Δικαστήριο, είναι αποφασιστικής σημασίας για τους σκοπούς της έρευνάς της. Ωστόσο, προκειμένου να εκτιμηθεί εάν οι ενάγοντες είχαν δίκαιη δίκη στο δικαστήριο αυτό είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψιν οι προηγούμενες διαδικασίες, το τι κρινόταν στις διαδικασίες αυτές και την άποψη των μερών.

Η διαφορά που τέθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών, από τους ενάγοντες στις 10 Νοεμβρίου 1978 (βλ. παρ. 10 παραπάνω), αφορούσε τον ισχυρισμό τους ότι δικαιούνταν αποζημίωση εφόσον το Κράτος είχε ήδη παραβιάσει τις υποχρεώσεις του από το συμβόλαιο προτού τη λήξη του.

Παραπέμφθηκε στο δικαστήριο διαιτησίας με πρωτοβουλία του Κράτους το οποίο υποστήριξε ότι ο όρος διαιτησίας ίσχυε ακόμη και είχε αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων βάσει του λόγου αυτού (βλ. παρ. 10 παραπάνω).

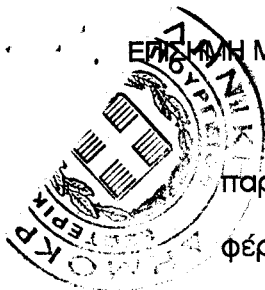
Οι ενάγοντες, μολονότι εναλλακτικά αποδέχτηκαν την δικαιοδοσία του δικαστηρίου διαιτησίας και όταν το τελευταίο δικαστήριο εν μέρει αποδέχτηκε το αίτημά τους, επέδειξαν σαφώς ότι σκόπευαν να δεσμευτούν από την απόφασή του (βλ.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères
de la République Hellenique, Athènes

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS

παρ. 17 παραπάνω). Το κράτος, ωστόσο, τότε άλλαξε πορεία φέρνοντας την διαφορά ενώπιον των τακτικών αστικών δικαστηρίων ενώπιον των οποίων αμφισβήτησε στη συγκεκριμένη περίπτωση την εγκυρότητα του όρου περι διαιτησίας και ως εκ τούτου και της απόφασης διαιτησίας (βλ. παρ. 15 και 18 παραπάνω).

Η θέσπιση από το κοινοβούλιο του νόμου 1701/1987 αναμφισβήτητα αποτέλεσε σημείο καμπής στις διαδικασίες οι οποίες μέχρι το σημείο εκείνο ήταν εναντίον του Κράτους.

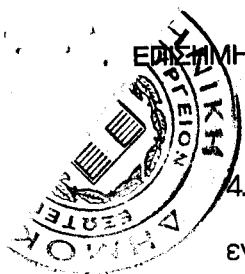
45. Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι ήταν απαραίτητο να θεσπιστεί ο εν λόγω Νόμος λόγω των διαφορετικών απόψεων των καθηγητών νομικής, των αντιφατικών δικαστικών αποφάσεων, του σχηματισμού διίσταμένων γνώμων από δικαστές και της αντιμετώπισης των μερών, που είχαν αλλάξει τις θέσεις τους επί της εγκυρότητας του όρου διαιτησίας εναλλακτικά. Η μεγενθυνόμενη δημόσια συζήτηση και λόγοι δημόσιας πολιτικής, κατέστησαν έτσι απαραίτητη τη διευκρίνιση της πρόθεσης της νομοθεσίας επί του θέματος αυτού με την παροχή αυθαίρετης ερμηνείας - ακόμη και δώδεκα ετών επ'αυτού - του Νόμου 141/1975. Η δημοκρατική νομοθεσία είχε καθήκον να διαγράψει από τη δημόσια ζωή τα εναπομείναντα ίχνη των μέτρων που ελήφθησαν από το στρατιωτικό καθεστώς. Ο κ. Ανδρεάδης υπήρξε γίγας της οικονομίας και το έργο που είχε οραματιστεί υπήρξε κατά το χρόνο εκείνο, τεράστιας κλίμακας για μια χώρα του μεγέθους της Ελλάδας. Επιπλέον, η ανακοίνωση του έργου είχε οδηγήσει προτού την πτώση του στρατιωτικού καθεστώτος σε μια από τις μεγαλύτερες αντιδικτατορικές διαδηλώσεις.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

4. Το Δικαστήριο δεν αμφισβητεί την προθεση της Κυβέρνησης να ενεργήσει προς απάντηση του ενδιαφέροντος του Ελληνικού λαού προς επανεγκαθίδρυση της δημοκρατικής νομιμότητας.

Ωστόσο, με την συμμετοχή της στο Συμβούλιο της Ευρώπης στις 28 Νοεμβρίου 1974 και την επικύρωση της Σύμβασης, η Ελλάδα ανέλαβε να σεβαστεί την αρχή του κανόνα δικαίου. Η αρχή αυτή, η οποία εγκλείεται στο Άρθρο 3 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, βρίσκει έκφραση, μεταξύ άλλων, στο Άρθρο 6 της Σύμβασης. Η διάταξη αυτή εξασφαλίζει συγκεκριμένα το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη και ορίζει λεπτομερώς τις ουσιαστικές εγγυήσεις που υπάρχουν στην έννοια αυτή όπως εφαρμόζεται σε ποινικές διαδικασίες. Οσον αφορά διαφορές σχετικά με αστικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, το Δικαστήριο έθεσε στη νομολογία του την απαίτηση ισότητας των όπλων με την έννοια δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των μερών. Στον δικαστικό αγώνα που εμπλέκει ιδιωτικά συμφέροντα, η ισότητα αυτή εννοεί ότι κάθε μέρος θα έχει μια λογική ευκαιρία να παρουσιάσει την υπόθεσή του – υπό όρους που δεν θα τον τοποθετούν σε ουσιαστικό μειονέκτημα απέναντι στον αντίδικό του (βλ. την απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1993, *Dombo Beheer B.V. εναντίον Ολλανδίας*, Σειρά A, αρ. 274, σελ. 19 παρ. 33).

47. Με τη σχέση αυτή, το Δικαστήριο είχε υπόψιν και τον χρόνο και τον τρόπο υιοθέτησης του Αρθρου 12 του Νόμου 1701/1987. Λίγο πριν την εκδίκαση από το Ακυρωτικό Δικαστήριο, που αρχικά είχε οριστεί για τις 4 Μαΐου 1987 και αφού τα μέρη έλαβαν τη γνώμη του εισηγητή δικαστη που συνιστούσε την απόρριψη της έφεσης του Κράτους, το Κράτος επιδίωξε την αναβολή της

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE – ATHENS.

εκδίκασης λόγω του ότι ένα προσχέδιο νόμου σχετικά με την υπόθεση ήταν ενώπιον του Κοινοβουλίου (βλ. παρ. 19 παραπάνω).

Το προσχέδιο αυτό νόμου υιοθετήθηκε στις 22 Μαΐου 1987 και τέθηκε σε ισχύ στις 25 Μαΐου μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (βλ. παρ. 20 παραπάνω). Η εκδίκαση έγινε την 1η Ιουνίου (βλ. παρ. 19 παραπάνω). Επιπλέον, ενώ ο Νόμος 1701/1987 κυρίως ασχολούνταν με την επαναδιαπραγμάτευση των όρων ενός συμβολαίου σχετικά με την προοπτική για άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου - που παρόμοια καταρτίστηκε κατά τη δικτατορία μεταξύ του κράτους και Εταιριών άλλων από τη ΣΤΡΑΝ - το Άρθρο 12 ήταν μια συμπληρωματική διάταξη στο νόμο αυτό και στην πραγματικότητα σκόπευε στην ενάγουσα εταιρία αν και η τελευταία δεν αναφερόταν ονομαστικά (βλ. παρ. 20 παραπάνω). Το Δικαστήριο είναι πλήρως ενημερωμένο ότι προκειμένου να ανταποκριθεί στις πιεστικές ανάγκες της επείγουσας νομοθεσίας και να αποφύγει τις καθυστερήσεις της νομοθετικής μηχανής, η νομοθεσία στην εποχή μας συχνά αντιμετωπίζει παρόμοια θέματα με παρόμοιο νόμο.

Ωστόσο είναι αναπόφευκτο γεγονός ότι η παρέμβαση της νομοθεσίας στην παρούσα περίπτωση έγινε σε κάποια στιγμή που εκκρεμούσαν οι δικαστικές διαδικασίες στις οποίες το Κράτος ήταν διάδικος.

48. Η Κυβέρνηση επεδίωξε να καταστείλει το αποτέλεσμα της παρέμβασης αυτής. Κατ'αρχήν, οι ενάγοντες θα μπορούσαν να είχαν ζητήσει περαιτέρω αναβολή της εκδίκασης για να έχουν περισσότερο χρόνο για να προετοιμάσουν την υπόθεσή τους.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Δεύτερον, η παράγραφος 2 του Αρθρου 12 δεν ήταν αυτόνομη διάταξη και από μόνη της δεν κατέστησε άκυρη την απόφαση της διαιτησίας, επειδή προϋπέθετε δικαστική εξέταση της ακυρότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 αυτού. Τελικά, οι ενάγοντες είχαν την ευκαιρία να εκθέσουν τα επιχειρήματά τους ενώπιον του Πρώτου Τμήματος του Ακυρωτικού Δικαστηρίου το οποίο είχε εκδικάσει την υπόθεση υπό το φως της απόφασης της ολομέλειάς του.

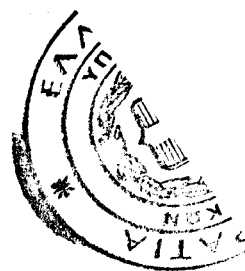
49. Το Δικαστήριο δεν πείθεται από την αιτιολογία αυτή. Η απαίτηση δικαιοσύνης εφαρμόζεται στις διαδικασίες στο σύνολό τους. Δεν περιορίζεται στις εκδικάσεις μεταξύ των μερών. Δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι εμφανίσεις της δικαιοσύνης τηρήθηκαν και πράγματι οι ενάγοντες δεν παραπονέθηκαν ότι τους είχαν στερηθεί οι απαραίτητες διευκολύνσεις για την προετοιμασία της υπόθεσής τους.

Η αρχή του κανόνα δικαίου και της έννοιας της δίκαιης δίκης που ενυπάρχει στο Άρθρο 6 αποκλείει κάθε επέμβαση από τη νομοθεσία στην διαχείριση της δικαιοσύνης που προορίζεται για να επηρεάσει το δικαστικό καθορισμό της διαφοράς. Η σύνταξη των παραγράφων 1 και 2 του Αρθρου 12 που εξετάζονται από κοινού, ισχυόντως αποκλείουν κάθε σημαίνουσα εξέταση της υπόθεσης από το Πρώτο Τμήμα το Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Μόλις η συνταγματικότητα των παραγράφων αυτών υποστηρίχτηκε από το Ακυρωτικό Δικαστήριο σε ολομέλεια, η απόφαση του Πρώτου Τμήματος κατέστη αναπόφευκτη.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

50. Συμπερασματικά, το Κράτος παραβίασε τα δικαιώματα των εναγόντων σύμφωνα με το Άρθρο 6 παρ.1 παρεμβαίνοντας με κάποιον τρόπο που ήταν αποφασιστικός για να εξασφαλίσει ότι η - άμεση - έκβαση των διαδικασιών στις οποίες ήταν διάδικο μέρος ήταν ευνοϊκή γι' αυτό. Υπήρξε ως εκ τούτου παραβίαση του Αρθρου αυτού.

2. Εκταση των διαδικασιών

51. Απομένει να αποδειχθεί εάν, όπως ισχυρίζονται οι ενάγοντες, έγινε υπέρβαση του "λογικού χρόνου".

Η Κυβέρνηση και η Επιτροπή θεωρεί πως δεν έγινε.

α) Περίοδος που θα ληφθεί υπόψη.

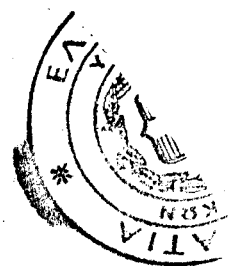
52. Η σχετική περίοδος ξεκίνησε στις 20 Νοεμβρίου 1985 όταν έγινε η Ελληνική δήλωση που αποδέχεται το δικαίωμα ατομικής αίτησης. Προκειμένου να καθοριστεί η λογική της χρονικής περιόδου που πέρασε από την ημερομηνία εκείνη, πρέπει να δοθεί σημασία ωστόσο στο στάδιο στο οποίο η υπόθεση είχε φτάσει εκείνη τη στιγμή (βλ. όπως η πιο πρόσφατη αρχή, την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1993, Billi εναντίον Ιταλίας, Σειρά Α αρ. 257-Γ σελ. 89, παρ. 16). Επεται ότι μόνο οι διαδικασίες σχετικά με την εγκυρότητα της απόφασης διαιτησίας που ξεκίνησε στις 2 Μαΐου 1985, μπορεί να ληφθούν υπόψη.

53. Στο υπόμνημά τους, η Κυβέρνηση προέβαλλε το επιχείρημα ότι ο "χρόνος" που θα υπολογιστεί θα πρέπει να καλύπτει μόνο το σύνολο των χρονικών διαστημάτων που μεσολάβησαν μεταξύ κάθε εκδίκασης και κάθε απόφασης - περίπου δύο χρόνια και δύομισι μήνες - επειδή, λόγω της φύσης των επίμαχων ζητημάτων, κάθε δικαστήριο που εξέδιδε απόφαση δεν είχε

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

πλέον δικαιοδοσία να επιδιώξει την εξέταση της υπόθεσης. Στην εκδίκαση ο Εκπρόσωπος του Πράκτορα υποστήριξε ότι η σχετική περίοδος είχε λήξει στις 20 Νοεμβρίου 1987 όταν οι ενάγοντες αιτήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το μέρος των ακυρωτικών διαδικασιών είχε διεξαχθεί κατόπιν της ημερομηνία εκείνης.

54. Το Δικαστήριο συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής και των εναγόντων ότι το σύνολο της επίμαχης περιόδου πρέπει να ληφθεί υπόψιν. Εληξε στις 11 Απριλίου 1990, όταν εκδόθηκε η απόφαση του Ακυρωτικού Δικαστηρίου που κήρυξε την απόφαση διαιτησίας άκυρη (βλ. παρ. 23 παραπάνω).

Επομένως διήρκεσε τέσσερα χρόνια, τέσσερις μήνες και είκοσι ημέρες.

(β) Λογική της έκτασης των διαδικασιών

55. Η λογική της έκτασης των διαδικασιών πρόκειται να καθοριστεί με αναφορά στα κριτήρια που τίθενται από τη νομολογία του Δικαστηρίου και υπό το φως των συνθηκών της υπόθεσης οι οποίες στην συγκεκριμένη περίπτωση καλούν για μια συνολική εκτίμηση.

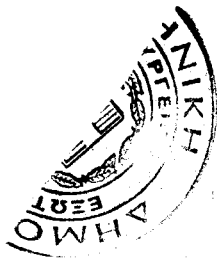
Οι διαδικασίες στο Πρωτοδικείο Αθηνών και το Εφετείο Αθηνών διήρκεσαν δεκαοκτώ μήνες, εκ των οποίων περίπου οι έξι ήταν πριν την ελληνική δήλωση σύμφωνα με το Άρθρο 25 της Σύμβασης. Οι διαδικασίες αυτές δεν ήταν ανοικτές σε κριτική. Οι διαδικασίες στο Ακυρωτικό Δικαστήριο διήρκεσαν περισσότερο από τρία χρόνια, μια περίοδος που δικαιολογείται σε σχέση με την ανάγκη να ληφθεί υπόψιν ο Νόμος 1701/1987 και πάνω απ' όλα το γεγονός ότι το Άρθρο 563 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας απαιτεί ένα τμήμα του Ακυρωτικού Δικαστηρίου να

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

παραπέμψει υπόθεση στην ολομέλεια εάν αρνηθεί να εφαρμόσει κάποιο νόμο λόγω του ότι είναι αντισυνταγματικός (βλ. παρ. 21 παραπάνω τελικά).

56. Επεται ότι στο σημείο αυτό δεν υπήρξε παράβαση του Αρθρου 6 παρ. 1.

III. ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 του ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 1

57. Οι ενάγοντες επίσης ισχυρίστηκαν ότι υπήρξαν θύματα παράβασης του Αρθρου 1 του πρωτοκόλλου 1 που λέει τα εξής :

“Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται ειρηνικής απόλαυσης της ιδιοκτησίας του. Κανένας δεν μπορεί να στερηθεί την περιουσία του εκτός για δημόσιο συμφέρον και υπό τους όρους που προβλέπονται από το νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θα εμποδίζουν ωστόσο με κανένα τρόπο το δικαίωμα ενός Κρατους να θεσπίζει τους νόμους που θεωρεί απαραίτητους για να ελέγξει τη χρήση της περιουσίας σύμφωνα με το γενικό συμφέρον ή να εξασφαλίσει την καταβολή φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.”

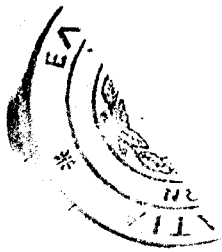
Στην αίτησή τους, η θέσπιση και εφαρμογή του Αρθρου 12 του Νόμου 1701/1987 είχε ως αποτέλεσμα να τους στερήσει από τα περιουσιακά τους δικαιώματα, συγκεκριμένα σε σχέση με το χρέος που αναγνωρίστηκε υπερ αυτών από την απόφαση 13910/1979 του Πρωτοδικείου Αθηνών και συγκεκριμένα από την απόφαση διαιτησίας στις 27 Φεβρουαρίου 1984 (βλ. παρ. 11 και 13 παραπάνω).

1. Εάν υπήρξε “κατοχή” υπό την έννοια του Αρθρου 1.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE – ATHENS.

58. Το κύριο βάρος του επιχειρήματος της Κυβέρνησης ήταν ότι καμμία "κατοχή" των εναγόντων, εντός της έννοιας του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1 δεν υποβλήθηκε σε παρέμβαση μέσω της λειτουργίας του Νόμου 1701/1987.

Κατά την άποψή τους, ούτε η απόφαση 13910/79 ούτε η απόφαση διαιτησίας ήταν επαρκείς για να θεμελιώσουν την ύπαρξη μιας απαίτησης εναντίον του κράτους. Μια δικαστική απόφαση που δεν είχε κατασταθεί ακόμη τελική ή μια απόφαση διαιτησίας, δεν μπορούσε να εξισωθεί με το δικαίωμα που μπορούσε να αναγνωριστεί από την απόφαση αυτή.

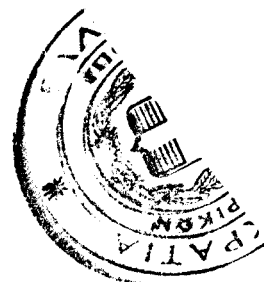
Συγκεκριμένα, σε σχέση με την απόφαση διαιτησίας, μια άκυρη διαδικασία δεν μπορούσε να παράγει έγκυρα αποτελέσματα. Οι ενάγοντες γνώριζαν τέλεια ότι η απόφαση θα αποτελούσε μια αβέβαιη νομική βάση για τις οικονομικές τους απαιτήσεις μέχρι που το θέμα του κύρους της να ρυθμιζόταν ανέκκλητα. Η απόφαση υπ' αριθμ. 5526/85 του Πρωτοδικείου Αθηνών (βλ. παρ. 16 παραπάνω) και η απόφαση 9336/86 του Εφετείου Αθηνών (βλ. παρ. 18 απραπάνω) που αρχικά είχε βρεθεί ευνοϊκή για τους ενάγοντες, υπόκεινται σε αναθεώρηση από το Ακυρωτικό Δικαστήριο και προτού την τελική απόφαση του τελευταίου δικαστηρίου, δεν μπορούσε να σχηματίσει τη βάση λογικών προσδοκιών σχετικά με το δικαίωμα ιδιοκτησίας. Επιπλέον οι ενάγοντες είχαν οι ίδιοι επιλέξει να καταθεσουν διαδικασίες στα αστικά τακτικά δικαστήρια και είχαν έντονα αντιταχθεί στην δικαιοδοσία του δικαστηρίου διαιτησίας.

Τελικά, η Κυβέρνηση αμφισβήτησε ότι τα όργανα του Στρασβούργου δεν θα έπρεπε να διεξάγουν από μόνα τους μια

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

εκτίμηση των διαμαρτυριών των εναγομένων χωρίς να έχουν υπόψιν τους όλα τα επιχειρήματα των μερών και την άποψή τους ενώπιον του δικαστηρίου διαιτησίας. Το κράτος δεν είχε αναγνωρίσει ότι υπήρχε κάποια βάση για την ισχυριζόμενη απαίτηση της ΣΤΡΑΝ, τα στοιχεία της οποίας είχαν επανειλημμένα γίνει αντικείμενο διαφωνίας, πρώτα στο Πρωτοδικείο Αθηνών και μετά ενώπιον του δικαστηρίου διαιτησίας. Ακόμη και οι διαδικασίες για να ακυρωθεί η απόφαση διαιτησίας, αναγκαστικά αποτέλεσαν μια έμμεση αλλά ανεπιφύλακτη αμφισβήτηση των στοιχείων της απόφασης.

59. Προκειμένου να καθοριστεί εάν οι ενάγοντες είχαν "κατοχή" για τους σκοπούς του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1, το Δικαστήριο πρέπει να διαπιστώσει εάν η απόφαση 1391Ο/1979 του Πρωτοδικείου Αθηνών και η απόφαση διαιτησίας είχαν στηρίξει κάποιο χρέος υπερ αυτών που ήταν επαρκώς θεμελιωμένο να είναι εκτελεστό.

60. Κατά τη φύση των πραγμάτων, μια προκαταρκτική εξέταση προκρίνει τα στοιχεία μιας διαφοράς ορίζοντας κάποιο ερευνητικό μέτρο. Αν και το Πρωτοδικείο Αθηνών, θα εμφανιζόταν να έχει αποδεκτεί την αρχή ότι το Κράτος όφειλε κάποιο χρέος στους ενάγοντες - όπως παρόμοια είχε επισημάνει και η Επιτροπή - ωστόσο όρισε την εξέταση μαρτύρων (βλ. παρ. 11 παραπάνω) προτού αποφασίσει επί της ύπαρξης και έκτασης της ισχυριζόμενης ζημίας. Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας απόφασης ήταν απλά η δημιουργία ελπίδων στους ενάγοντες ότι θα εξασφάλιζαν αναγνώριση της απαίτησης που είχαν υποβάλει. Το

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

εάν το προκύπτον χρέος θα ήταν εκτελεστό, θα εξαρτιόταν από οποιαδήποτε αναθεώρηση από δύο ανώτερα δικαστήρια.

61. Αυτή δεν είναι η περίπτωση σχετικά με την απόφαση διαιτησίας, που καθαρά αναγνώρισε την ευθύνη του Κράτους μέχρι ένα ανώτατο όριο συγκεκριμένων ποσών σε τρία διαφορετικά νομίσματα (βλ. παρ. 13 παραπάνω).

Το Δικαστήριο συμφωνεί με την Κυβέρνηση ότι δεν είναι έργο του να εγκρίνει ή να μην εγκρίνει τη ουσία της απόφασης αυτής. Ωστόσο, έχει καθήκον να λάβει υπόψιν τη νομική θέση που θεμελιώνεται από την απόφαση αυτή σε σχέση με τα μέρη.

Σύμφωνα με τη διατύπωσή της, η απόφαση ήταν οριστική και δεσμευτική. Δεν απαίτησε κανένα περαιτέρω μέτρο εκτελεστότητας και καμμία τακτική ή έκτακτη έφεση δεν εκκρεμεί εναντίον της (βλ. παρ. 10 παραπάνω). Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία οι αποφάσεις διαιτησίας έχουν την ισχύ οριστικών αποφάσεων και θεωρούνται ότι είναι εκτελεστές. Οι λόγοι για έφεση εναντίον τους απαριθμούνται στο Άρθρο 897 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλ. παρ. 25). Καμμία διάταξη δεν έγινε για έφεση επί των στοιχείων.

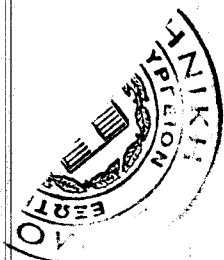
62. Κατά τη στιγμή που ο Νόμος 1701/1987 εγκρίθηκε, η απόφαση διαιτησίας στις 27 Φεβρουαρίου 1984, για το λόγο αυτό απένειμε στους ενάγοντες ένα δικαίωμα επί των επιδικασθέντων ποσών. Παραδεκτά, το δικαίωμα ήταν ανακλητό, αφού η απόφαση μπορούσε να ακυρωθεί ακόμη, αλλά τα τακτικά δικαστήρια είχαν ήδη δύο φορές - πρωτοδίκως και σε έφεση - υποστηρίξει ότι δεν υπήρχε βάση για την ακύρωση αυτή. Επομένως κατά τη γνώμη

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

του Δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό απετέλεσε "κατοχή" εντός της έννοιας του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1.

2. Εάν υπήρξε παρέμβαση

63. Στην αίτηση των εναγόντων, αν και καμμία περιουσία δε μεταβιβάστηκε στο Κράτος, το συνδυασμένο αποτέλεσμα των παραγράφων 2 και 3 του Αρθρου 12 κατέληξε σε de facto στέρηση των ιδιοκτησιών τους επειδή το αποτέλεσμα ήταν κυριολεκτικά η ματαίωση του χρεους που προκύπτει από μια τελική και δεσμευτική απόφαση διαιτησίας.

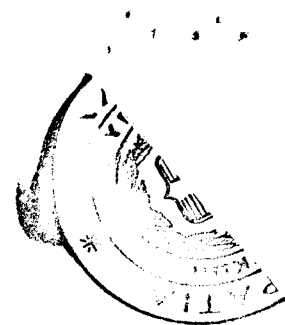
64. Η Επιτροπή θεώρησε ότι αυτό ήταν παράβαση του δικαιώματος ειρηνικής απόλαυσης των ιδιοκτησιών εντός της έννοιας της πρώτης πρότασης της πρώτης παραγράφου του Αρθρου 1 του πρωτοκόλλου 1.

65. Η Κυβέρνηση δεν αποδέχτηκε καμμία από αυτές τις γνώμες. Υποστήριξαν ότι η παράγραφος 2 του Αρθρου 12 απλά περιέγραφε μια αναπόφευκτη συνέπεια της παραγράφου 1 και δεν είχε ανεξάρτητη έννοια. Σχετικά με αυτό, όρισαν τα επιχειρήματά τους προς το Αρθρο 6 της Σύμβασης (βλ. παρ. 48 παραπάνω), βεβαιώνοντας πιο συγκεκριμένα ότι η παράγραφος 2 του Αρθρου 12 δεν είχε αυτόνομη ύπαρξη επειδή προϋπέθετε δικαστική εξέταση της ακυρότητας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και απλά ορίζει τις εμφανείς συνέπειες της ακυρότητας αυτής. Η Κυβέρνηση πρόσθεσε ότι η παράγραφος 3 εισήγαγε ένα μέτρο του οποίου η συνταγματικότητα δεν είχε εκτιμηθεί από τα εθνικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων μια αγωγή που είχε κατατεθεί από τους ενάγοντες ακόμη εκκρεμούσε και ότι μια νέα αγωγή ήταν πάντοτε πιθανή εάν η παραίτηση των εναγόντων από την

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

πρώτη οδηγούσε στην διακοπή της (βλ. παρ. 17 παραπάνω). Ωστόσο, στην τελευταία περίπτωση οι ενάγοντες θα αντιμετώπιζαν το πρόβλημα να αποτύχουν να εξαντλήσουν όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα.

66. Το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παρέμβαση στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των εναγόντων όπως εγγυάται το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1. Η παρ. 2 Αρθρου 2 του Νόμου 1701/1987 κύρηξε την απόφαση διαιτησίας άκυρη και μη εκτελεστή. Η παράγραφος 3 προβλέπει ότι κάθε απαίτηση εναντίον του Κράτους που προέρχεται από συμβόλαια όπως εκείνα που καταρτίστηκαν από τους ενάγοντες παραγράφονται. Παραδεκτά, το Ακυρωτικό Δικαστήριο άφησε ανοικτό το θέμα συνταγματικότητας της παραγράφου 3 και οι ενάγοντες θεωρητικά έχουν τη δυνατότητα, όπως ισχυρίστηκε η Κυβέρνηση να επιδιώξουν την αγωγή τους του 1978 ή να καταθέσουν μια νέα. Ωστόσο, οι προοπτικές επιτυχίες ενός τέτοιου μέτρου εμφανίζονται ελάχιστες.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Πράγματι, το θέμα που προκύπτει είναι εάν ένα πρωτόδικο δικαστήριο θα μπορούσε να φτάσει τόσο μακριά ώστε να υποστηρίξει ότι η παράγραφος αυτή είναι αντισυνταγματική επί της βάσεως των γενικών και αφηρημένων διατάξεων του Συντάγματος (βλ. παρ. 31 τελικά παραπάνω), υπό το φως συγκεκριμένα της απόφασης της Ολομέλειας του Ακυρωτικού Δικαστηρίου σχετικά με τις παραγράφους 1 και 2 του Αρθρου 12 (βλ. παρ. 22 παραπάνω). Και η απόφαση αυτή και του Ακυρωτικού Δικαστηρίου της 11ης Απριλίου 1990 (βλ. παρ. 23 παραπάνω) είχαν ως αποτέλεσμα τη λήξη των διαδικασιών μια για πάντα, κάτι που ήταν ο αντικειμενικός σκοπός της νομοθεσίας με τη θέσπιση του Αρθρου 12. Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί από την διατύπωση της παραγράφου 4, που είχε σκοπό να φέρει σε πέρας την μόνη διαφορά αυτής της φύσεως που εκκρεμούσε ενώπιον των δικαστηρίων κατά το χρόνο αυτό, δηλαδή, μεταξύ των εναγόντων και του Κράτους και από τη διατύπωση του Αρθρου 3 που προοριζόταν για να αποκλείσει κάθε μελλοντικό μέτρο.

67. Επεται ότι ήταν αδύνατο για τους ενάγοντες να εξασφαλίσουν εκτελεστότητα μιας απόφασης διαιτησίας που έχει οριστικές συνέπειες και σύμφωνα με την οποία το Κράτος απαιτήθηκε να τους καταβάλει συγκεκριμένα ποσά σχετικά με έξοδα που προέκυψαν κατά την επιδίωξη εκπλήρωσης των συμβατικών τους υποχρεώσεων ή ακόμη και να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να ανακτήσουν τα επίδικα ποσά μέσω των δικαστηρίων.

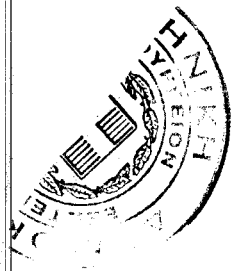
Συμπερασματικά, υπήρξε παρέμβαση στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των εναγόντων.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

3. Εάν η παρέμβαση ήταν δικαιολογημένη

68. Η εν λόγω παρέμβαση δεν ήταν ούτε απαλλοτρίωση ούτε μέτρο για έλεγχο της χρήσης της περιουσίας. Η αντιμετώπισή της εμπίπτει στην πρώτη παράγραφο του Αρθρου 1.

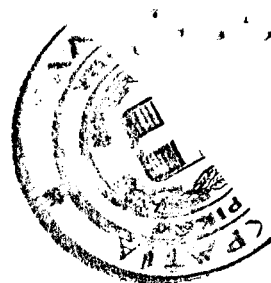
69. Το Δικαστήριο πρέπει επομένως να ορίσει εάν μια δίκαιη ισορροπία επιτεύχθηκε μεταξύ των απαιτήσεων γενικού ενδιαφέροντος της κοινότητας και των απαιτήσεων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου (βλ. απόφαση 23ης Σεπτεμβρίου 1982, Sporrang and Lonnroth εναντίον Σουηδίας, Σειρά Α αρ. 52, σελ. 26 παρ. 69).

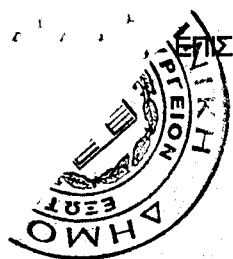
70. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, οι Νόμοι 141/1975 και 1701/1987 επιδιώκουν σκοπό δημοσίου συμφέροντος το οποίο στο συγκεκριμένο κείμενο, ήταν πολύ ευρύτερης σημασίας απότι ο απλός περιορισμός των οικονομικών συνεπειών της δικτατορίας. Οι νόμοι αυτοί ήταν μέρος ενός σώματος μέτρων που προορίζονταν για την εκκαθάριση της δημόσιας ζωής από την κακοφημία που συνδεόταν με το στρατιωτικό καθεστώς και να επιδείξουν την δυναμη και τη θέληση του ελληνικού λαού να υπερασπιστεί τους δημοκρατικούς θεσμούς. Οι διαμαρτυρίες των εναγόντων προήλθαν από κάποιο προνομιούχο συμβόλαιο επιζήμιο για την εθνική οικονομία, που βοήθησε να στηριχθεί το καθεστώς και να δώσει την εντύπωση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο ότι είχε την υποστήριξη επιφανών προσώπων από τον ελληνικό επιχειρηματικό κόσμο. Η περίοδος που πέρασε μεταξύ της αποκατάστασης της δημοκρατίας και της θέσπισης του νόμου 1701/1987, η απόφαση του Κράτους να καταφύγει στη διαιτησία - ένα μέτρο καθαρά τεχνικής φύσης - και το γεγονός

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

οτι οι απαιτήσεις της ΣΤΡΑΝ σχετίζονταν μόνο με την αποζημίωση των εξόδων της, ήταν ασήμαντα.

71. Οι ενάγοντες δεν αμφισβήτησαν τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης οτι οι βίαιες πρακτικές του στρατιωτικού καθεστώτος βάρυναν περισσότερο επί της κλίμακας δημοσίου συμφέροντος παρά οι απαιτήσεις που βασίζονταν σε συναλλαγές με το καθεστώς αυτό. Ωστόσο το δημόσιο συμφέρον που το Δικαστήριο κλήθηκε να εκτιμήσει στην υπόθεση ενώπιόν του, ήταν διαφορετικό. Θα ήταν άδικο εάν κάθε νομική σχέση που καταρτιζόταν μέσα σε ένα δικτατορικό καθεστώς θεωρούνταν άκυρη όταν το καθεστώς έφτανε στο τέλος του. Πολύ περισσότερο, το επίδικο συμβόλαιο σχετικά με την κατασκευή ενός διυλιστηρίου πετρελαίου που ήταν προς όφελος της οικονομικής υποδομής της χώρας.

72. Το Δικαστήριο δεν αμφισβητεί οτι ήταν απαραίτητο για το δημοκρατικό Ελληνικό Κράτος να καταγγείλει ένα συμβόλαιο που θεωρείται επιζήμιο για τα οικονομικά του συμφέροντα. Πράγματι, σύμφωνα με τη νομολογία των διεθνών δικαστηρίων και των δικαστηρίων διαιτησίας κάθε Κράτος έχει κύρια εξουσία να τροποποιεί ή ακόμη και να καταγγέλει ένα συμβόλαιο που καταρτίστηκε με ιδιώτες, αρκεί να καταβάλλει αποζημίωση (απόφαση διαιτησίας Shufeldt της 24ης Ιουλίου 1930, Εκθέσεις Διεθνών Αποφάσεων Διαιτησίας, Κοινωνία των Εθνών, τόμος II σελ. 1095). Αυτό αντανakλά και αναγνώριση οτι τα ανώτερα συμφέροντα του Κράτους έχουν προτεραιότητα έναντι των συμβατικών υποχρεώσεων και λαμβάνει υπόψιν την ανάγκη διατήρησης δίκαιης ισορροπίας στην συμβατική σχέση. Ωστόσο, η

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

μονόπλευρη καταγγελία ενός συμβολαίου δεν γίνεται σε σχέση με συγκεκριμένους ουσιαστικούς όρους του συμβολαίου όπως ο όρος διαιτησίας. Η τροποποίηση του μηχανισμού που έχει τεθεί με τη θέσπιση μιας αυθαίρετης τροποποίησης ενός τέτοιου όρου θα καθιστούσε δυνατή για κάποιο από τα μέρη την αποφυγή δικαιοδοσίας για μια διαφορά για την οποία είχε γίνει κάποια συγκεκριμένη πρόβλεψη για διαιτησία (απόφαση Losinger της 11ης Οκτωβρίου 1935, Μόνιμο Δικαστήριο Διεθνούς Δικαιοσύνης, Σειρά Γ, αρ.78 σελ. 110 και διαιτητικές αποφάσεις στην Εταιρία Lena Goldfields Ltd. εναντίον της Σοβιετικής Κυβέρνησης, Ετήσιες Επιλογές και Εκθέσεις Υποθέσεων του Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου, τόμος 5 (1929-1930)(υπόθεση 258) και της Texaco Overseas Petroleum Company και California Asiatic Oil Company εναντίον της Κυβέρνησης της Αραβικής Δημοκρατίας της Λιβύης, προκαταρκτική απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1975, Εκθέσεις Διεθνούς Δικαίου, τόμος 53, 1979, σελ. 393).

73. Σε σχέση με αυτά, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το ελληνικό νομικό σύστημα αναγνωρίζει την αρχή ότι οι όροι διαιτησίας είναι αυτόνομοι (βλ. παρ. 18 παραπάνω) και ότι το Πρωτοδικείο Αθηνών (βλ. παρ. 16 παραπάνω) και το Εφετείο Αθηνών (βλ. παρ. 18 παραπάνω) και, θα φαινόταν, ο Εισηγητής Δικαστής του Ακυρωτικού Δικαστηρίου (βλ. παρ. 19 παραπάνω) εφήρμοσαν την αρχή αυτή στην παρούσα περίπτωση. Επιπλέον τα δύο δικαστήρια εκρίναν ότι οι απαιτήσεις των εναγόντων που προήλθαν προτού την λήξη του συμβολαίου δεν ακυρώθηκαν με αυτή.

Το Κράτος επομένως είχε καθήκον να καταβάλει στους ενάγοντες τα ποσά που επιδικάστηκαν εναντίον του κατά την

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ολοκλήρωση της διαδικασίας διαιτησίας, μια διαδικασία την οποία το ίδιο είχε επιλέξει και η εγκυρότητα της οποίας είχε γίνει αποδεκτή μέχρι την ημέρα εκδίκασης στο Ακυρωτικό Δικαστήριο.

74. Επιλέγοντας την παρέμβαση σε αυτή τη φάση των διαδικασιών στο Ακυρωτικό Δικαστήριο από ένα νόμο που επικαλέστηκε την λήξη του επίδικου συμβολαίου προκειμένου να κηρύξει άκυρο τον όρο διαιτησίας και να ακυρώσει την απόφαση διαιτησίας της 27ης Φεβρουαρίου 1984, η νομοθεσία ανέτρεψε σε βάρος των εναγόντων την ισορροπία που πρέπει να υφίσταται μεταξύ της προστασίας του δικαιώματος ιδιοκτησίας και των απαιτήσεων δημοσίου συμφέροντος.

75. Επομένως υπήρξε παράβαση του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλου Ι.

IV. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 50 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

76. Σύμφωνα με το Άρθρο 50,

“Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι μια απόφαση ή μέτρο που ελήφθη από νομική αρχή ή κάθε άλλη αρχή Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους είναι εντελώς ή εν μέρει σε σύγκρουση με τις υποχρεώσεις που ανακύπτουν από την . . . Σύμβαση και εάν το εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω Μέρους επιτρέπει να γίνει μόνο μερική επανόρθωση για τις συνέπειες της απόφασης αυτής ή μέτρου, η απόφαση του Δικαστηρίου εάν είναι απαραίτητο, θα αποδώσει ακριβή ικανοποίηση στο ζημιωμένο μέρος”.

Οι ενάγοντες απαίτησαν αποζημίωση για χρηματική ζημία και την απόδοση των εξόδων και δαπανών.

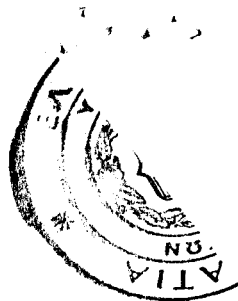
A. Χρηματική ζημία

77. Οι ενάγοντες υποστήριξαν ότι μόνο η πλήρης εξόφληση του ποσού που επιδικάστηκε από την απόφαση διαιτησίας θα

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

μπορούσε να επιτύχει την ολοκληρωμένη ανόρθωση που απαιτείται από το Άρθρο 50.

Για το λόγο αυτό, ισχυρίστηκαν ως χρηματική ζημία το ποσό αυτό ("κύριο ποσό") συν τον τόκο ύψους 6 % - που το οποίο όπως υποστήριξαν είχε περιληφθεί στην απόφαση διαιτησίας - από τις 10 Νοεμβρίου 1978 έως την ημερομηνία παραβίασης, που συνολικά κάνουν 175,869,155.78 δραχμές, 24,282,694.28 Δολ. ΗΠΑ και 929,652.81 Γαλλικά Φράγκα. Επίσης ζήτησαν τόκο επί του ποσού που επιδικάστηκε ως χρηματική ζημιά, από την ημερομηνία της παράβασης έως την ημερομηνία της απόφασης του Δικαστηρίου.

Εναλλακτικά απαίτησαν ως χρηματική ζημιά το κύριο ποσό συν τον τόκο ύψους 6 % από τις 10 Νοεμβρίου 1978 έως την ημερομηνία της απόφασης του Δικαστηρίου. Στην ημερομηνία της εκδίκασης ενώπιον του Δικαστηρίου, ο τόκος επί του κυρίου ποσού ήταν περίπου 106,898,000 δραχμές, 14,790.000 Δολ. ΗΠΑ και 567,000 Γαλλικά φράγκα.

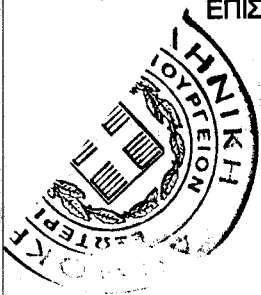
78. Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι οι ενάγοντες δεν δικαιούνταν καμμία αποζημίωση σύμφωνα με το Άρθρο 50 επειδή δε θα μπορούσαν να λάβουν ικανοποίηση μέσω των εσωτερικών ένδικων μέσων που διατίθενται. Ακόμη και εάν υποθέσουμε ότι η εφαρμογή του Αρθρου 12 του Νόμου υπ' αριθμ. 1701/1987 είχε παραβιάσει το δικαίωμα των εναγόντων για μια δίκαιη δίκη, με κανένα τρόπο δεν επηρέασε τις οικονομικές τους απαιτήσεις. Η ακύρωση της απόφασης δεν τους εμπόδιζε να συνεχίσουν την αγωγή του 1978 ή να καταθέσουν μια νέα αγωγή.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

Σε κάθε περίπτωση η απόφαση δεν προέβλεπε για ικανοποιητική βάση εκτίμησης της αποζημίωσης που ζητήθηκε, επειδή είχε ασχοληθεί εσφαλμένα με τα στοιχεία της υπόθεσης. Οι διαδικασίες για την ακύρωση της απόφασης που κατατέθηκαν από το Κράτος αντανakλούν πεφρασμένη αρνητική κριτική του κατά πόσον είναι δίκαιη.

Εάν από την μια πλευρά, το Δικαστήριο έκρινε παράβαση του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλου 1, το πόρισμα αυτό θα αποτελούσε επαρκή ακριβή ικανοποίηση. Υπό οποιεσδήποτε συνθήκες η ικανοποίηση αυτή δεν θα μπορούσε να υπερβεί το ένα εκατομμύριο δραχμές για μη χρηματική ζημία.

Τελικά, η Κυβέρνηση αμφισβήτησε τις απαιτήσεις των εναγόντων για τόκο. Στηριζόμενοι στην ελληνική νομοθεσία και τη ρυθμισμένη νομολογία προς αυτό το αποτέλεσμα, επιβεβαίωσαν ότι ούτε η απόφαση 1391Ο/1987 ούτε η απόφαση διαιτησίας δεν θα μπορούσε να δώσει λόγο για την καταβολή τόκου επειδή ήταν δηλωτικές στη φύση τους. Πιο συγκεκριμένα, η αναφορά στον τόκο 6% εμφανίζεται μόνο βάσει της απόφασης (βλ. παρ. 13 παραπάνω) και έγινε απλά παρεμπιπτόντως μιας πλήρως εσφαλμένης φύσεως. Το δικαστήριο διαιτησίας δεν την επανέλαβε στο λειτουργικό μέρος της απόφασής του και αυτό με καλή αιτιολογία. Καμμία τέτοια απαίτηση δεν είχε κατατεθεί ενώπιόν του και καθώς το θέμα είχε παραπεμφθεί στη διαιτησία από το Κράτος οι διαιτητές δεν θα μπορούσαν να είχαν διατάξει να καταβληθεί τόκος από αυτό.

79. Ο Εκπρόσωπος της Επιτροπής αρχικά τόνισε ότι το Άρθρο 50 απαιτούσε ακριβή ικανοποίηση και όχι απαραίτητα πλήρη

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ικανοποίηση. Επίσης τράβηξε την προσοχή στο γεγονός ότι τα ποσά που αναφέρθηκαν στην απόφαση, είχαν εξεταστεί από εσωτερικά δικαστήρια. Κάλεσε το Δικαστήριο να υποβάλει τα επιζητούμενα ποσά σε προσεκτική εξέταση.

80. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι αποδίδει "ακριβή ικανοποίηση" μόνο "εάν είναι απαραίτητο" χωρίς να δεσμεύεται στον τομέα αυτό από τους εσωτερικούς νομικούς κανόνες (βλ. Sunday Times εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου (υπό αριθμ. 1) (Άρθρο 50) απόφαση όλης Νοεμβρίου 1980, Σειρά Α υπό αριθμ. 35, σελ. 9 παρ. 15).

81. Παρατηρεί ότι το λειτουργικό μέρος της απόφασης διαιτησίας δήλωσε ότι οι απαιτήσεις του ΣΤΡΑΝ εναντίον του Κράτους ήταν αβάσιμες καθόσον υπερβαίνουν τις 116,273,442 δραχμές, τα 16,054,165 Δολάρια ΗΠΑ και 614,627 Γαλλικά φράγκα. Εχοντας υπόψιν το πόρισμά του στην παράγραφο 75, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι οι ενάγοντες δικαιούνται την απόδοση των ποσών αυτών.

82. Επί του θέματος του τόκου, το Δικαστήριο έχει την άποψη ότι το δικαστήριο διαιτησίας δεν το θεώρησε απαραίτητο στοιχείο για τη ρύθμιση της διαφοράς (βλ. παρ. 13 παραπάνω). Για το λόγο αυτό δεν περιλήφθηκε στο δικαίωμα αποζημίωσης που αναγνωρίστηκε στο λειτουργικό μέρος.

Ωστόσο, η επάρκεια της αποζημίωσης θα περιορίζονταν εάν επρόκειτο να καταβληθεί χωρίς αναφορά σε διάφορες συνθήκες που μπορούν να μειώσουν την αξία του, όπως το γεγονός ότι πέρασαν δέκα χρόνια από την έκδοση της απόφασης διαιτησίας.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athènes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

83. Η απαίτηση των εναγόντων ανάλογα θα έπρεπε να γίνει εν μέρει δεκτή και θα έπρεπε να επιδικαστεί υπέρ αυτών απλός τόκος 6 % επί των ως άνω ποσών (βλ. παρ. 81 παραπάνω) για την περίοδο που διανύθηκε από τις 27 Φεβρουαρίου 1984 έως την ημερομηνία της απόφασης.

B. Δαπάνες και έξοδα

84. Οι ενάγοντες δεν κατέθεσαν καμμία απαίτηση όσον αφορά τα έξοδα των διαδικασιών του Ακυρωτικού Δικαστηρίου μετά την έναρξη ισχύος του Νόμου 1701/1987.

Από την άλλη πλευρά, επεδίωξαν την απόδοση των εξόδων και δαπανών που προέκυψαν ενώπιον των οργάνων της Σύμβασης στο ποσό των 171,041 Λιρών Στερλίνων, συν τους τόκους επί του ποσού αυτού για την περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας της απόφασης του Δικαστηρίου και της πραγματικής πληρωμής.

Μια εβδομάδα κατόπιν της εκδίκασης της 19ης Απριλίου 1994, οι δικηγόροι των εναγόντων υπέβαλαν στο Δικαστήριο απαίτηση για επιπλέον 34,709.05 Λίρες Στερλίνες σε σχέση με συμπληρωματικά έξοδα που προέκυψαν μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία κατατέθηκε το υπόμνημά τους και της ημερομηνίας της εκδίκασης.

85. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε το κατά πόσο τα ζητούμενα έξοδα ήταν απαραίτητα να γίνουν και κατά πόσον ήταν λογικά. Δήλωσαν ότι διατίθενται να πληρώσουν 2,800,000 δραχμές.

86. Ο Εκπρόσωπος της Επιτροπής δεν εξέφρασε γνώμη επί του θέματος.

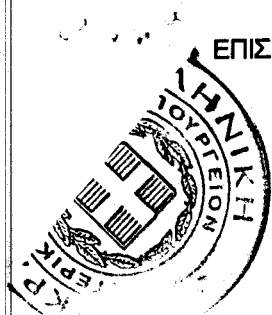
87. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με τον Κανονισμό 50 των Κανονισμών του Δικαστηρίου πρέπει να κατατεθεί

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

**Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.**

**HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.**

τουλάχιστον ένα μήνα πριν την ημερομηνία που έχει οριστεί για την εκδίκαση. Στις πρόσφατες περιπτώσεις αποφασίστηκε να εφαρμοστεί ο κανόνας αυτός αυστηρά (βλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 1994, Venditelli εναντίον Ιταλίας, Σειρά Α αρ. 293-Α παρ. 42-43).

Στην παρούσα περίπτωση δεν βρίσκει κανένα ίχνος στο υπόμνημα των εναγόντων ή στην αυτολεξεί έκθεση της εκδίκασης, από το συμπληρωματικό αίτημα ή ακόμα από μια προθεση να υποβληθεί τέτοιο αίτημα κατόπιν της εκδίκασης. Για το λόγο αυτό το απορρίπτει ως εκπρόθεσμο.

Κανοντας μια εκτίμηση επί ίσης βάσης και με αναφορά στα κριτήρια που εφαρμόζει στον τομέα αυτό, το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να μειώσει το ποσό που ορίστηκε στο αρχικό αίτημα των εναγόντων. Τους επιδικάζει 125,000 Λίρες Στερλίνες και κανέναν τόκο δεν θα καταβαλλόταν επί του ποσού αυτού.

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellenique, Athenes.

HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Απορρίπτει την προκαταρκτική αντίρρηση της Κυβέρνησης.
2. Δέχεται ότι το Άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης εφαρμόζεται σε αυτήν την περίπτωση.
3. Δέχεται ότι υπήρξε παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης όσον αφορά το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη.
4. Δέχεται ότι δεν υπήρξε παράβαση του Αρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης όσον αφορά την έκταση των διαδικασιών.
5. Δέχεται ότι υπήρξε παράβαση του Αρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμ.1.
6. Δέχεται ότι το εναγόμενο Κράτος πρόκειται να καταβάλει στους αιτούντες εντός τριών μηνών :
 - α) για χρηματική ζημιά : 116,273,442 (εκατόν δέκα έξι εκατομμύρια, διακόσιες εβδομήντα τρεις χιλιάδες τετρακόσιες σαράντα δύο) δραχμές, δέκα έξι εκατομμύρια πενήντα τέσσερις χιλιάδες και εκατόν εξήντα πέντε (16,054,165) Δολλάρια Ηνωμένων Πολιτειών και εξακόσιες δεκατέσσερις χιλιάδες εξακόσια είκοσι επτά (614,627) Γαλλικά Φράγκα, συν απλό επιτόκιο 6 % από τις 27 Φεβρουαρίου 1984 έως την ημερομηνία της απόφασης (βλ. παρ. 83 της απόφασης).
 - β) για έξοδα που προέκυψαν στο Στρασβούργο : 125,000 (εκατόν είκοσι πέντε χιλιάδες) Λίρες Στερλίνες.
7. Απορρίπτει το υπόλοιπο της απαίτησης για ακριβή ικανοποίηση. Συντάχθηκε στην Αγγλική και Γαλλική γλώσσα και εκδόθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κτίριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Στρασβούργο, στις 9 Δεκεμβρίου 1994.

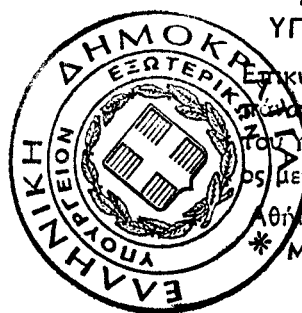
Rolv RYSSDAL/Πρόεδρος

Herbert PETZOLD/Ενεργός Γραμματέας

*Ακριβής μετάφραση από το αγγλικό επικυρωμένο αντίγραφο.**Αθήνα 15/01/1995 Η μεταφράστρια**Θ. ΚΑΤΕΛΩΝΗ*

Μεταφραστικό Γραφείο Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères
de la République Hellénique, Athènes.HELLENIC REPUBLIC MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION OFFICE - ATHENS.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Εγκυρώνεται το γνήσιο της παρα-
γράφου υπογραφής του μεταφραστού
του Υπουργείου Εξωτερικών ο οποίος
μετέφρασε το συνημμένο κείμενο.

Αθήνα

17 ΙΑΝ. 1995

* ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ κ.α.α.

ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ